

Høringsnotat

Dato: 20. mai 2022

Saksnr.: 22/2944

Høringsfrist: 19. august 2022

Forslag til forskrift om finansavtaler (finansavtaleforskriften)

Innhold

1	Om høringsnotatet og forskriftsforslaget	3
2	Finansavtalelovens virkeområde	4
2.1	Forbud mot å kreve gebyr for bruk av kort, jf. finansavtaleloven § 2-6.....	4
2.2	Særskilt om fondsforvaltningsselskaper	8
2.3	Særskilt om Husbanken mv.	9
2.3.1	Innledning	9
2.3.2	Husbankens utlån til bransjeaktører	10
2.3.3	Husbankens utlån til kommunene	10
2.3.4	Kommunenes startlån og Husbankens utlån til private.....	11
3	Elektronisk signatur.....	13
3.1	Forskriftsregulering av elektronisk signatur mv.....	13
3.2	Stortingets anmodningsvedtak om regulering av egenandelsgrenser.....	15
4	Effektiv rente mv.....	15
5	Forklarende ordliste, standardisert gebyropplysningsskjema mv.	17
5.1	Finansavtaleloven og betalingskontodirektivet	17
5.2	Forslag til regulering i forskriften	18
6	Kontoavtale og betalingstjeneste for mindreårige under barnevernets omsorg	19
6.1	Bakgrunnen.....	19
6.2	Forslag til regulering i forskriften	20
7	Tilsyn.....	22
8	Markedsføring	23

8.1	Gjeldende rett	23
8.2	Direktivene	24
8.3	Forslag til regulering i forskriften	24
8.3.1	Reglene i forskriften om markedsføring av kreditt.....	24
8.3.2	Krav til standardopplysninger i markedsføringen.....	24
8.3.3	Krav til fremstilling i markedsføringen	26
9	Generelle opplysninger om boliglån	26
10	Forklaringsplikt, kredittvurdering og avslagsplikt.....	27
10.1	Direktivene og ny finansavtalelov	27
10.2	Forslag til regulering i forskriften.....	27
10.2.1	Forklaringsplikt.....	27
10.2.2	Kredittvurdering og avslagsplikt.....	28
11	Krav til egenkapital ved kjøp på kreditt i forbrukerforhold.....	33
12	Økonomiske og administrative konsekvenser av forskriftsforslaget.....	34
13	Merknader til de enkelte paragrafene i forslaget	35
	Forskrift om finansavtaler (finansavtaleforskriften).....	46

1 Om høringsnotatet og forskriftsforslaget

Ny finansavtalelov ble vedtatt ved lov 18. desember 2020 nr. 146. I dette høringsnotatet foreslår Justis- og beredskapsdepartementet forskrifter som er nødvendige for at den nye finansavtaleloven skal kunne tre i kraft. Departementet tar sikte på at den nye loven, med tilhørende forskrifter, skal kunne settes i kraft 1. januar 2023.

Det vedlagte forskriftsforslaget innebærer forslag om gjennomføring av deler av flere EØS-direktiver som også er gjennomført i den nye finansavtaleloven. Direktivene og tilhørende delegerte rettsakter er nærmere omtalt i Prop. 92 LS (2019-2020) punkt 2.1, og det vises til proposisjonens fremstilling for en nærmere omtale av de enkelte EØS-rettsaktene. Det vises også til Finanstilsynets høringsnotatet med forslag til lov- og forskriftsbestemmelser som gjennomfører de offentligrettslig delene av boliglåndirektivet, som Finansdepartementet sendte på høring 1. oktober 2019.

Det vedlagte forskriftsforslaget innebærer et forslag til hel eller delvis gjennomføring av

- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/48/EF av 23. april 2008 om forbrukerkredittavtaler og om oppheving av rådsdirektiv 87/102/EØF (forbrukerkredittdirektivet) artikkel 3, 4, 5, 6, 16, 19, og 21
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/17/EU av 4. februar 2014 om kredittavtaler for forbrukere i forbindelse med fast eiendom til boligformål og om endring av direktiv 2008/48/EF og 2013/36/EU og forordning (EU) nr. 1093/2010 (boliglåndirektivet) artikkel 11, 13, 14, 17, 19, og 20
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/92/EU av 23. juli 2014 om sammenlignbarheten av gebyrer forbundet med betalingskontoer, bytte av betalingskontoer og adgang til å opprette og bruke betalingskontoer med grunnleggende funksjoner (betalingskontodirektivet) artikkel 3, 4, og 6

I høringsnotatet reises det videre spørsmål om behovet for eventuelle regler med sikte på å presisere enkelte sider av virkeområdet til finansavtaleloven. Dette gjelder for det første forholdet mellom vilkåret «på formuerettens område», jf. finansavtaleloven § 1-2 første ledd og enkelte bestemmelser i finansavtaleloven kapittel 2 som gjennomfører regler i Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2015/2366 av 25. november 2015 om betalingstjenester i det indre marked, om endring av direktiv 2002/65/EF, 2009/110/EF og 2013/36/EU og forordning (EU) nr. 1093/2010 og oppheving av direktiv 2007/64/EF (det reviderte betalingstjenestedirektivet).

Videre vurderes enkelte spørsmål om virkeområdet for regler i finansavtaleloven som gjelder for «tjenester som gjelder investering og individuelle pensjoner», jf. finansavtaleloven § 1-3 annet ledd, og virksomhet som utøves av fondsforvaltningsselskaper underlagt regler i lov 25. november 2011 nr. 44 om verdipapirfond (verdipapirfondloven).

Det vedlagte forskriftsforslaget innebærer dessuten forslag om hel eller delvis videreføring av regler i

- forskrift 18. februar 2019 nr. 135 om betalingstjenester
- forskrift 7. mai 2010 nr. 654 om kredittavtaler mv.
- forskrift 11. februar 2000 nr. 102 om utvidet anvendelsesområde for lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven)
- forskrift 5. desember 2016 nr. 1454 om utenrettslige tvisteløsningsordninger etter forsikringsavtaleloven og finansavtaleloven
- forskrift 5. april 2017 nr. 437 om markedsføring av kreditt.

Flere av de bestemmelsene som viderefører gjeldende regler uten realitetsendringer, er ikke drøftet særskilt i høringsnotatet. At forslaget går ut på en videreføring av slike regler, vil fremkomme i merknadene til de enkelte bestemmelsene. Tilsvarende gjelder for de deler av forskriftsforslaget som går ut på å innta direktivbestemmelser uten annet enn rent språklige tilpasninger til terminologien i den nye finansavtaleloven eller forskriften for øvrig.

Et siste spørsmål som reises i høringsnotatet, er om barnevernstjenesten bør gis kompetanse til å inngå avtaler om konto- og betalingstjenester mv. på vegne av mindreårige som er under barnevernets omsorg.

Departementet tar sikte på et eget høringsnotat om forholdet mellom regler i den nye finansavtaleloven og Statens lånekasse for utdanning, herunder regler i gjeldende forskrift 30. juni 2000 nr. 653 om unntak fra og tilpasninger til lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven) for Statens lånekasse for utdanning.

2 Finansavtalelovens virkeområde

2.1 Forbud mot å kreve gebyr for bruk av kort, jf. finansavtaleloven § 2-6

Det følger av finansavtaleloven § 2-6 at en betalingsmottaker ikke kan kreve gebyr for bruk av betalingsinstrument som er omfattet av forordning (EU) 2015/751 om formidlingsgebyrer for kortbaserte betalingstransaksjoner kapittel II, eller for betalingstjenester som er omfattet av forordning (EU) nr. 260/2012 om tekniske og forretningsmessige krav til kredittoverføringer og direkte debiteringer i euro. Bestemmelsen gjennomfører artikkel 62 nr. 4 i det reviderte betalingstjenestedirektivet. Det følger av § 1-2 første ledd i den nye finansavtaleloven at reglene i kapittel 2, herunder § 2-6, bare gjelder betalingsoppgjør og pengekrav «på formuerettens område».

Finansdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet har mottatt en henvendelse fra Skatteetaten som stiller spørsmål ved gjennomføringen av det

reviderte betalingstjenestedirektivet artikkel 62 nr. 4 i norsk rett. Skatteetaten skriver:

«EØS-retten opererer ikke med et systematisk skille mellom «privatrettslige» og «offentligrettslige» regler. Det reviderte betalingstjenestedirektivet legger til grunn et transaksjonsrettet virkeområde og vi antar derfor at direktivets bestemmelse i art. 62 nr. 4 ikke er tilstrekkelig gjennomført i norsk rett ved forslag til ny finansavtalelov § 2-6.

Skatteetatens merknader i høringen til loven er tatt inn i Prop. 92 LS (2019-2020) og fremgår der under punkt 5.4. "Høringsinstansenes synspunkter" nederst på s. 47 hvor det gjengis; "Skattedirektoratet uttaler seg om etatens adgang til å kreve gebyrer ved bruk av kredittkort og reiser spørsmål om betydningen av forbudet som følger av betalingstjenestedirektivet artikkel 62 nr. 4. Det uttales at hvilke gebyrer skatteetaten kan kreve ved bruk av kredittkort, og om skatteetaten i det hele tatt skal være omfattet av finansavtaleloven, vil være avgjørende for om skatteetaten i fremtiden skal kunne tilby betalingsløsninger som aksepterer kredittkort".

JD har under punkt 5.5 på s. 48 bemerket følgende; "Til Skattedirektoratets høringsuttalelse om bruk av gebyrer ved betaling av skatte- og avgiftskrav med kredittkort vil departementet bemerke at finansavtaleloven er en privatrettslig lov. Slike offentligrettslige krav vil falle utenfor lovens virkeområde, jf. § 1-2 første ledd".

Under punkt 5.5 i proposisjonens s. 49 omtaler JD følgende: "I § 2-6 foreslås det en ny bestemmelse som gjennomfører forbudet mot gebyrer i betalingstjenestedirektivet artikkel 62 nr. 4. Bestemmelsen innebærer et forbud mot gebyrer for bruk av de vanligste korttypene, jf. punkt 5.1".

Slik vi har forstått det følger det av det reviderte betalingstjenestedirektivet PSD2 artikkel 2 (prop. s. 657), at direktivet får anvendelse på alle betalingstjenester som ytes i Unionen. Direktivet definerer videre i artikkel 4 nr. 9 en «betalingsmottaker» som en fysisk eller juridisk person som skal bli mottaker av midlene som inngår i en betalingstransaksjon. Vi har som nevnt forstått det slik at direktivet har et transaksjonsrettet nedslagsfelt og vil omfatte alle typer betalingstransaksjoner angitt i direktivet, uavhengig av om bakenforliggende krav er privatrettslig eller offentligrettslig. Avgrensninger i direktivets virkeområde kan eventuelt gjøres ved reservasjon etter artikkel 2 nr. 5. Vi er ikke kjent med at dette er gjort for Norges del. Dersom forslaget til ny finansavtalelov anses å implementere direktivets forbud mot gebyrer i artikkel 62 nr. 4 sin helhet, og § 2-6 kun skal omfatte privatrettslige krav, er det vår oppfatning at dette vil begrense bestemmelsens virkeområde i strid med direktivet og således EØS-retten.

Så langt vi kjenner til har HMCR i Storbritannia ansett seg som bundet av direktivets forbud mot gebyrer og begrunner nettopp direktivets forbud med at de ikke lenger vil akseptere personlige kredittkort ved betaling av skatte- og avgiftskrav etter direktivets ikrafttredelse;

"The EU Payment Services Directive 2 comes into effect on 13 January 2018. This new legislation removes the ability for merchants including HM Revenue and Customs (HMRC) to charge back fees for payments made by personal debit and credit cards to the customer. However, as HMRC doesn't make a surcharge for debit card payments, this change only impacts personal credit card payments. As a public funded body, HMRC is unable to absorb the cost of personal credit card fees as this would ultimately mean charging the fees back to

customers through the public purse. It has been agreed that HMRC is unable to accept personal credit card payments from 13 January 2018."

<https://www.gov.uk/guidance/withdrawal-of-personal-credit-card-payments-cip29#what-if-you-can-only-pay-by-personal-credit-card>

Vi legger til grunn at Skatteetaten er omfattet av direktivets artikkel 62 nr. 4 slik at forbudet mot "surcharging" også gjelder for oss selv om vi etter lovforslaget faller utenfor virkeområdet for ny finansavtalelov § 2-6.

Vi ber om Finansdepartementets syn på om vår forståelse er korrekt. Dernest lurer vi på om direktivets forbud mot "surcharging" kan gjennomføres ved en henvisning i skattebetalingsloven kap. 9 som gir ny finansavtalelov § 2-6 tilsvarende virkning for Skatteetatens krav. Dette fra samme tidspunkt som ikrafttreddelsen av ny finansavtalelov.»

Departementet kan ikke se at det reviderte betalingstjenestedirektivet uttrykkelig tar stilling til dette spørsmålet. Direktivet gjelder for «betalingstjenester» slik dette er definert i direktivets vedlegg I, herunder betalingstransaksjoner med kredittkort. Det er ikke gjort unntak for betalingstjenester som ytes ved betaling av offentligrettslige krav. I utgangspunktet er det derfor nærliggende å oppfatte direktivet slik at det gjelder også for betalingstjenester som ytes i forbindelse med betaling av f.eks. skatte- og avgiftskrav. Det kan samtidig reises spørsmål ved om man har ment at forbudet mot gebyrer i artikkel 62 nr. 4 skal gjelde ved betaling av slike krav. Bestemmelsens ordlyd skiller riktignok ikke mellom ulike betalingsmottakere eller mellom betalinger som bygger på offentligrettslig eller privatrettslig grunnlag. Omtalen i fortalen punkt 66 bærer likevel preg av at det ikke i første rekke er betalinger til det offentlige man har hatt for øye. Det kan også være noe uklart om det i denne sammenhengen er naturlig å betegne betaleren som «forbruker», jf. definisjonen i forordning (EU) 2015/751 artikkel 2 nr. 3.

Departementet er ikke kjent med i hvilken utstrekning det i dag kreves gebyrer ved betaling av offentligrettslige krav med kredittkort. Dersom betalingstjenestedirektivet artikkel 62 nr. 4 får anvendelse også ved betaling av krav fra det offentlige som kan sies å falle utenfor «formuerettens område», vil det ikke være noe i veien for at det offentlige på eget initiativ unngår å kreve gebyr i strid med bestemmelsen.

For å unngå usikkerhet om adgangen til å kreve slike gebyrer kan det likevel være grunn til å regulere spørsmålet nærmere, for eksempel i finansavtaleloven eller i forskrift til finansavtaleloven. Et første spørsmål som da reiser seg, er hvilke krav utenfor «formuerettens område» som i så fall bør omfattes. Spørsmålet kan ha betydning for hvordan en eventuell regulering bør utformes, og hvor den bør plasseres. Et annet spørsmål er videre om også andre bestemmelser i finansavtaleloven kapittel 2 – utover § 2-6 – bør gis anvendelse på pengekrav utenfor «formuerettens område». Dersom dette siste spørsmålet besvares bekreftende, antar departementet at det vil være mest hensiktsmessig å endre finansavtaleloven § 1-2 første ledd slik at vilkåret «på formuerettens område» strykes fra § 1-2 første ledd. Virkeområdet for finansavtaleloven kapittel 2 vil i så

fall bli utvidet til å gjelde «betalingsoppgjør og pengekrav» generelt. Departementets foreløpige antakelse er at det for det offentlige trolig ikke ville by på større problemer om betalingsoppgjør og pengekrav utenfor formuerettens område skulle omfattes av virkeområdet for finansavtaleloven kapittel 2. Et unntak kan likevel være reglene i finansavtaleloven § 2-1 tredje ledd, idet det antakelig ikke vil være praktisk at privatpersoner skal kunne gis rett til å betale ethvert pengekrav fra det offentlige med kontanter «hos betalingsmottakeren».

En konsekvens av å eventuelt la finansavtaleloven kapittel 2 få anvendelse på betalingsoppgjør og pengekrav utenfor formuerettens område er at virkeområdet da også vil omfatte forpliktelser på familierettens og arverettens område. Departementet ber høringsinstansene om å særskilt uttale seg om hvorvidt det vil kunne få uheldige konsekvenser for det offentlige eller for privatpersoner om reglene i finansavtaleloven kapittel 2 utvides til å generelt gjelde for betalingsoppgjør og pengekrav. Departementets foreløpige vurdering er at det neppe vil medføre større ulemper for private parter å la reglene i finansavtaleloven § 2-1, § 2-2, § 2-3 første ledd og §§ 2-8, 2-9, 2-11, 2-12, 2-15 og 2-16 gjelde også for betalingsoppgjør og pengekrav utenfor formuerettens område. Disse reglene synes i hovedsak å være kodifisering av prinsipper som allerede gjelder for slike krav på sedvanerettslig grunnlag. Når det gjelder reglene §§ 2-13 og 2-14, vil en utvidelse av virkeområdet neppe få konsekvenser for private parter, idet reglene etter sin ordlyd kun gjelder for kredittavtaler omfattet av finansavtaleloven kapittel 5, og kausjonsavtaler omfattet av kapittel 6. Reglene i finansavtaleloven § 2-7 gjelder etter sin ordlyd kun ved «kjøp av varer eller tjenester» og synes derfor uansett ikke å få et utvidet virkeområde av at vilkåret «på formuerettens område» strykes fra § 1-2 første ledd. Det samme må gjelde § 2-3 annet ledd, som synes å forutsette at betalingstransaksjonen skjer i tilknytning til et «salgssted». Dersom bestemmelsen skulle forstås dithen at den også gjelder valutaveksling som generelt tilbys av en betalingsmottaker, så synes konsekvensene av å la bestemmelsen også gjelde betalingsoppgjør og pengekrav mellom private parter å være begrenset. Det synes heller ikke å skulle by på nevneverdige konsekvenser for private parter å la reglene i §§ 2-4 og 2-5 gjelde også om betalingstransaksjonen gjelder krav utenfor «formuerettens område». Når det gjelder reglene i § 2-10, så antar departementet at det neppe forekommer avtaler om fastrentekreditt uten at avtalen også faller innenfor «formuerettens område».

Et alternativ til å endre ordlyden i finansavtaleloven § 1-2 første ledd i samsvar med drøftelsen ovenfor kan være å angi i forskrift til finansavtaleloven at reglene i finansavtaleloven § 2-6 også gjelder for betalingstransaksjoner utenfor formuerettens område. Et forslag til en slik bestemmelse er inntatt som § 1-2 tredje ledd i forskriftsforslaget. Høringsinstansene bes om å uttale seg også om dette alternativet.

2.2 Særskilt om fondsforvaltningsselskaper

Verdipapirfondenes forening (VFF) har i brev 29. mars 2021 til departementet anført at det ikke er gitt at forvaltningsselskaper regnes som tjenesteyter i finansavtalelovens forstand når de forvalter verdipapirfond, herunder når de forestår tegning og innløsning av verdipapirfond. VFF har anført følgende i relasjon til definisjonen av «finansielle tjenester» i finansavtaleloven § 1-3 annet ledd:

«Tjenester som «gjelder investering» er i spesiallovgivningen på verdipapiriområdet underlagt lov om verdipapirhandel. Forvaltningsselskaper yter på sin side virksomhet etter lov om verdipapirfond, og som vi kommer tilbake til, yter en stor andel av forvaltningsselskapene kun virksomhet etter denne loven. Verdipapirhandellovens bestemmelser kommer kun til anvendelse for forvaltningsselskaper dersom selskapet i tillegg har konsesjon til å yte investeringstjenester i form av investeringsrådgivning, ordreforbidling eller individuell portefølje forvaltning.

Med bakgrunn i den nærmere omtalen av definisjonen på side 11 i proposisjonen, er det imidlertid nærliggende å anta at det er tenkt at ny finansavtalelov også gjelder for forvaltningsselskaper. Det er særlig uttalelsen om at begrepet «investeringstjenestene» skal tolkes i samsvar med det tilsvarende begrepet i fjernsalgsdirektivet som gjør denne forståelsen nærliggende. Dette direktivet og angrerettloven er gitt anvendelse for forvaltningsselskaper i henholdsvis EU og Norge.

En utvidelse av finansavtalelovens virkeområde til også å omfatte forvaltningsselskapers virksomhet er ikke drøftet eller omtalt i proposisjonen. Det framgår heller ikke om det er gjort vurderinger av mulige konflikter med annet nasjonalt regelverk og EØS-retten, konsekvenser for verdipapirfondsbransjen i form av nødvendige endringer og tilpasninger, konsekvenser for forbrukere i form av mulig redusert tilgjengelighet og økte priser, eller anvendelse av lovens bestemmelser på forvaltningsselskapers virksomhet.

Det er nødvendig for bransjen med en rask avklaring om hvorvidt forvaltningsselskaper som ikke yter investeringstjenester vil være omfattet av lovens bestemmelser. Vi vil nedenfor gå gjennom konsekvenser for forvaltningsselskaper og forbrukere, dersom loven gjøres gjeldende uten nærmere forskriftsbestemmelser. Konsekvensene vil være store og vårt primære syn er at disse konsekvensene må utredes nærmere i samråd med fagmyndighetene på verdipapiriområdet, hvis loven skal gis anvendelse for forvaltningsselskaper. Av hensyn til å kunne sette loven i kraft innen rimelig tid vil det være mest hensiktsmessig om forvaltningsselskaper inntil videre unntas bestemmelsene, med unntak av bestemmelsen som tilsvarer dagens regler i angrerettloven.»

VFF anfører at det vil være problematisk om forvaltningsselskapene skal være omfattet av reglene i finansavtaleloven § 3-1, særlig § 3-1 tredje ledd. På denne bakgrunn ber departementet om høringsinstansenes innspill til hvorvidt det bør innføres et unntak for § 3-1 tredje ledd med hensyn til fondsforvaltningsselskapers virksomhet omfattet av verdipapirfondloven, eventuelt om det bør gjøres unntak fra andre deler av § 3-1.

Videre har VFF anført at finansavtaleloven § 3-1 annet og tredje ledd ikke bør gjelde for individuell sparing til pensjon, jf. forskrift 19. november 1999 nr. 1158

til utfylling og gjennomføring av skatteloven av 26. mars 1999 nr. 14 § 6-47 bokstav A. VFF anfører at dette er nødvendig for å unngå dobbeltregulering av veiledning og rådgivning ved individuell sparing til pensjon (IPS). Departementet vil i denne forbindelse bemerke at det faktum at det vil kunne være overlapp i plikter for tjenesteyteren etter ulikt regelverk for tjenester som er omfattet av finansavtaleloven, ikke er noe særskilt som bare gjelder for IPS-avtaler.

Departementet viser til at formålet med finansavtaleloven § 3-1 nettopp er å sikre likhet for de kravene som stilles til finansielle tjenesteytere for avtaler etter finansavtaleloven. Departementet har på denne bakgrunn ikke foreslått å unnta IPS fra bestemmelser i § 3-1. På bakgrunn av synspunktene fra VFF tar departementet likevel gjerne imot høringsinstansenes syn på spørsmålet.

VFF anfører videre:

«Også bestemmelsen om finansagenters mottak betaling fra andre enn tjenesteyter i § 3-58 i ny finansavtalelov kan gi uheldige konsekvenser ved salg av IPS-produkter. Det er i dag ikke uvanlig at det er administrasjonsgebyr forbundet med IPS-kontoer. Dersom tjenesteyteren bak IPS er et fondforvaltningsselskap, kan det fortsatt være en annen aktør, f.eks. en bank i samme konsern som tilbyr produktet til markedet, har ansvar for kunder, og tar gebyrer i forbindelse med dette. Vi er ikke sikre på om § 3-58 vil innebære at disse blir ansett som agenter, men i så fall kan § 3-58 være til hinder for at gebyrene fra kunden kreves inn hos leddet som er nærmest kunden, i dette eksemplet banken. Vi mener et slikt resultat vil være uheldig. Vi foreslår der et unntak som kan utformes slik:

«Finansavtaleloven § 3-58 er ikke til hinder for at en finansagent kan ta betalt fra en sluttkunde i de tilfellene der finansagenten formidler IPS.»»

Departementet nevner i denne forbindelse at finansavtaleloven § 3-56 første ledd angir at §§ 3-57 og 3-58 ikke gjelder for tjenester som er omfattet av verdipapirhandelloven. Departementet ber med dette om høringsinstansenes syn på VFFs forslag.

2.3 Særskilt om Husbanken mv.

2.3.1 Innledning

Husbanken skal forebygge at folk blir vanskeligstilt på boligmarkedet og medvirke til at vanskeligstilte kan skaffe seg og beholde egen bolig. Husbanken forvalter økonomiske virkemidler som bostøtte, tilskudd og lån. I tillegg formidler Husbanken kunnskap og kompetanse til kommuner, frivillig sektor, byggesektoren og andre.

Til kommunene gir Husbanken lån til utleieboliger for at vanskeligstilte på boligmarkedet får et tilfredsstillende sted å bo. Husbanken gir også startlån til kommunene for videre utlån til enkeltpersoner. Startlån er for personer som skal kjøpe bolig, utbedre eller tilpasse bolig, bygge ny bolig eller refinansiere dyre lån, dersom dette bidrar til at husstanden kan bli boende i boligen. Husbanken gir lån og tilskudd til bransjeaktører for oppgradering av boliger og studentboliger og til å

skaffe utleieboliger til vanskeligstilte. Privatpersoner kan søke om lån fra Husbanken til å bygge eller oppgradere bolig. Forutsetningen for slike lån er bruk av høy kvalitet for miljøvennlige løsninger eller tilgjengelighet.

Husbankens virksomhet reguleres av lov 29. mai 2009 nr. 30 om Husbanken. Det er videre gitt nærmere regler om virksomheten i forskrift 18. november 2019 nr. 1546 om lån fra Husbanken. Forskriften § 7-11 bestemmer at Husbankens låneforvaltning følger privatrettslige regler, jf. første ledd. I annet ledd er det spesifikt angitt at finansavtaleloven 1999 og tilhørende forskrift om kredittavtaler gjelder. I tredje ledd er det angitt et krav om inngåelse av «skriftlig låneavtale».

Husbankens virksomhet er dessuten regulert av forvaltningslovens regler.

I relasjon til reglene i den nye finansavtaleloven og forskriftsforslaget er det dermed flere partsforhold som må tas i betraktning når det gjelder Husbankens virksomhet. Det første er forholdet mellom Husbanken som utlåner og bransjeaktører (jf. punkt 2.3.2). Det andre er mellom Husbanken og kommunene som lånekunder (jf. punkt 2.3.3). Det tredje er forholdet mellom kommuner som utlånere av startlån og lånekundene, og det fjerde er forholdet mellom Husbanken og private lånekunder (jf. for begge disse punkt 2.3.4).

2.3.2 Husbankens utlån til bransjeaktører

Husbankens utlån til bransjeaktører faller som et utgangspunkt utenfor finansavtalelovens regler om kredittavtaler i kapittel 3 til 6, jf. her finansavtaleloven § 1-2 sjette ledd tredje punktum. Spørsmålet er derfor om, og eventuelt i hvilken grad, finansavtalelovens regler om kredittavtaler likevel bør gjøres gjeldende for Husbankens kredittavtaler med bransjeaktører. Siden kredittavtaler mellom Husbanken og bransjeaktører i dag ikke er omfattet av gjeldende finansavtalelov, foreslås det ingen endringer på dette punktet. Det vises til at dersom det skulle foreligge et ønske om å bruke deler av finansavtalelovens regulering også for slike kredittavtaler, kan dette hensiktsmessig gjøres ved å innta slike bestemmelser direkte i de enkelte avtalene mellom Husbanken og bransjeaktørene.

2.3.3 Husbankens utlån til kommunene

En kredittavtale mellom Husbanken og en kommune faller utenfor den nye finansavtalelovens virkeområde dersom kredittavtalen først og fremst har til formål å sikre kommunen finansiering til egen utlånsvirksomhet, jf. § 1-2 sjette ledd tredje punktum. Spørsmålet er derfor om, og eventuelt i hvilken grad, finansavtalelovens regler om kredittavtaler likevel bør gjøres gjeldende for Husbankens kredittavtaler med kommunene. Siden kredittavtaler mellom Husbanken og kommunene i dag ikke er omfattet av gjeldende finansavtalelov, foreslås det ingen endringer på dette punktet.

Det følger som nevnt av § 7-11 første ledd i forskrift 18. november 2019 nr. 1546 om lån fra Husbanken at Husbankens låneforvaltning følger privatrettslige regler. Videre følger det av annet ledd at finansavtaleloven 1999 «gjelder for låneavtalene og inngåelsen av disse».

Uten holdepunkter for noe annet antas det at første ledd skal forstås slik at privatrettslige regler skal gjelde ved siden av alminnelige forvaltningsrettslige regler. Husbankloven gir ikke hjemmel til å fastsette regler om et utvidet virkeområde for finansavtaleloven. Det kan derfor synes uklart hvordan annet ledd er ment å skulle forstås i relasjon til Husbankens kredittavtaler med kommunene. Etter gjeldende finansavtalelov § 1 faller slike avtaler utenfor finansavtalelovens virkeområde, på samme måte som slike avtaler også faller utenfor den nye finansavtaleloven. I Husbankens praksis synes imidlertid forskriften § 7-11 annet ledd å bli praktisert slik at finansavtaleloven også gjelder for Husbankens utlån til kommunene. Det vises til at dersom det skulle foreligge et ønske om å bruke deler av finansavtalelovens regulering også for slike kredittavtaler, kan dette hensiktsmessig gjøres ved å innta slike bestemmelser direkte i de enkelte avtalene mellom Husbanken og kommunene.

2.3.4 Kommunenes startlån og Husbankens utlån til private

Husbanken gir finansiering til den enkelte kommune slik at kommunen kan gi *startlån* til sine innbyggere. For kredittavtalen som inngås mellom kommunen og en kredittkunde som er forbruker, gjelder reglene i finansavtaleloven, jf. her finansavtaleloven § 1-2 sjette ledd annet punktum. I slike kredittavtaler vil en kommune være å anse som en «tjenesteyter» i lovens forstand, jf. merknaden til § 1-2 i Prop. 92 LS (2019-2020).

Også for *Husbankens utlån til private* gjelder reglene i finansavtaleloven for kredittavtalen.

For begge typene kredittavtaler reiser det seg spørsmål om det er behov for å gjøre unntak i forskrift for enkelte av lovens bestemmelser. Siden loven ved avtale ikke kan fravikes til skade for en forbruker, jf. § 1-9 første ledd, må eventuelle unntak for slike avtaler fastsettes i forskrift med hjemmel i § 1-1 annet ledd.

Boliglåndirektivet artikkel 3 nr. 3 bokstav c innebærer at medlemsstatene har adgang til å unnta fra direktivets virkeområde

«kreditt gitt til en avgrenset del av allmennheten i henhold til en lovbestemmelse med allmenntilgang formål, rentefritt eller til en lavere lånerente enn den som gjelder i markedet, eller på andre vilkår som er gunstigere for forbrukeren enn de vilkårene som gjelder i markedet, og til en lånerente som ikke er høyere enn de satsene som gjelder i markedet».

Det legges til grunn at startlån og Husbankens utlån til private er kredittavtaler som faller innenfor dette unntaket. Det vil si at Norge har et nasjonalt handlingsrom til selv å velge hvordan slike kredittavtaler eventuelt skal reguleres. Ved gjennomføringen av boliglåndirektivet i finansavtaleloven ble det ikke gjort

unntak for disse kredittavtalene. Det synes heller ikke hensiktsmessig å unnta startlån og Husbankens utlån til privatpersoner i sin helhet fra finansavtalelovens virkeområde. Det boligsosiale formålet med startlån og de allmennyttige formålene som Husbankens lån skal dekke, tilsier imidlertid trolig at enkelte av bestemmelsene i finansavtaleloven ikke bør få anvendelse. Nedenfor drøftes nærmere konkrete behov for å gjøre unntak fra finansavtalelovens regler om kredittavtaler for startlån og Husbankens utlån til private.

Finansavtaleloven § 3-53 gir nærmere regler om behandling av klager. For Husbanken og kommunene gjelder dessuten regler i forvaltningsloven. Forvaltningsloven § 11 b gir regler om saksbehandlingstid for henvendelser og foreløpig svar:

«Dersom det må ventes at det vil ta uforholdsmessig lang tid før en henvendelse kan besvares, skal det forvaltningsorganet som mottok henvendelsen, snarest mulig gi et foreløpig svar. I svaret skal det gjøres rede for grunnen til at henvendelsen ikke kan behandles tidligere, og såvidt mulig angis når svar kan ventes. Foreløpig svar kan unnlates dersom det må anses som åpenbart unødvendig.

I saker som gjelder enkeltvedtak, skal det gis foreløpig svar etter annet ledd dersom en henvendelse ikke kan besvares i løpet av en måned etter at den er mottatt.»

Forvaltningslovens saksbehandlingsregler synes ikke å være i motstrid med reglene om klagebehandling i finansavtaleloven. Finansavtalelovens regler fremstår likevel på flere punkter å være mer detaljerte, og de gir en tydeligere frist for klagebehandlingen enn det som følger av forvaltningsloven § 11 b. Det synes dermed ikke å være behov for særskilte unntak fra klagereglene i § 3-53 for startlån eller for Husbankens utlån til privatpersoner.

Etter gjeldende rett er det forvaltningsloven § 28 annet ledd som angir organet som skal behandle klage som gjelder startlån. Mens Finansklagenemnda behandler klager som gjelder forvaltning av en kredittavtale etter avtalen er inngått, er det i dag ingen klageorgan som behandler eventuelle slike klager for startlån og Husbankens utlån til privatpersoner.

Verken kommunene eller Husbanken er med i *klageorgan* med godkjenning etter finansavtaleloven § 3-54. Det foreslås derfor at det for startlån og kredittavtaler med Husbanken ikke skal gjelde en opplysningsplikt etter § 3-26 bokstav b.

Kommunene og Husbanken er i dag ikke underlagt *tilsyn fra Forbrukertilsynet og Markedsrådet*. Disse tilsynsorganene fører hovedsakelig tilsyn med næringsdrivende etter regler i markedsføringsloven. Som forvaltningsorgan er Husbanken underlagt tilsyn fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet, i tillegg til Riksrevisjonen. Kommunene er underlagt tilsyn fra Statsforvalteren. Det at kommunene og Husbanken i dag er underlagt slikt statlig tilsyn, kan på den ene siden tilsi at det ikke er behov for tilsyn også fra Forbrukertilsynet og Markedsrådet når det gjelder virksomhet knyttet til startlån og Husbankens utlån til privatpersoner. På den andre siden kan det argumenteres for at det nåværende

tilsynet ikke er særlig egnet når det gjelder etterlevelsen av krav som følger av finansavtaleloven. Det synes ikke å foreligge særskilte grunner som tilsier at forbrukere som mottar startlån eller lån fra Husbanken, bør gis et svakere vern etter finansavtaleloven enn det som gis til kunder i det private lånemarkedet. Høringsinstansene bes særskilt om å uttale seg om finansavtaleloven § 3-55 også bør gjelde for startlån fra kommunene og Husbankens utlån til privatpersoner. I forskriftsforslaget er det foreløpig foreslått at § 3-55 ikke skal gjelde.

Det foreslås at regelen om *begrenset begrunnelsesplikt i finansavtaleloven § 5-3 fjerde ledd* ikke skal gjelde der en kommune eller Husbanken er kredittyster. Dette foreslås for å unngå tvil om hvorvidt finansavtaleloven begrenser kommunenes eller Husbankens begrunnelsesplikt etter forvaltningsloven § 25.

Startlån innebærer at det kan tas særskilte boligsosiale hensyn. Blant annet kan det i dag innvilges kreditt til kunder som trolig vil kunne omfattes av *avslagsplikten i § 5-4* i den nye finansavtaleloven. Av denne grunn foreslås det i forskriften at avslagsplikten ikke skal gjelde der en kommune er kredittyster.

Imidlertid antas det at de hensynene som tilsier avslagsplikt ved kausjon, jf. finansavtaleloven § 6-1 fjerde ledd, også gjør seg gjeldende for kausjon for startlån. Det foreslås derfor ikke å gjøre unntak for avslagsplikten i § 6-1 fjerde ledd. Etter det departementet erfarer, er det for øvrig ikke vanlig at det stilles kausjon for startlån. Departementet tar imidlertid gjerne imot synspunkter fra høringsinstansene om dette.

Dersom avslagsplikten etter § 5-4 ikke gjøres gjeldende i de nevnte tilfellene, vil det som en konsekvens heller ikke gjelde en erstatningsplikt for misligholdt avslagsplikt etter reglene § 5-5. Etter departementets syn er det i så fall neppe nødvendig å forskriftsfeste et unntak for erstatningsplikten, idet det ikke foreligger en avslagsplikt å misligholde. På den andre siden kan det ha en viss pedagogisk betydning å synliggjøre i forskriften at det ikke gjelder en erstatningsplikt for disse tilfellene.

Av samme grunn som at det foreslås at det ikke skal være avslagsplikt for startlån, foreslås det at heller ikke reglene i forskriften § 5-1 fjerde og femte ledd om at resultatet av kredittvurderingen skal formidles til kunden etter et trafikallyssystem, skal gjelde for slike lån. Vurderingen av betjeningsevnen vil være noe annerledes for startlån enn for vanlige lån. Bestemmelsene om tilbakemelding til kunden i form av et trafikallyssystem synes derfor ikke å passe så godt for disse lånene. Den nevnte unntaksbestemmelsen foreslås inntatt i § 5-1 sjettede ledd i forskriften.

3 Elektronisk signatur

3.1 Forskriftsregulering av elektronisk signatur mv.

Finansavtaleloven § 3-16 tredje ledd gir hjemmel til å gi regler om at regler om elektronisk signatur og elektronisk segl i finansavtaleloven §§ 3-16 til 3-18 helt

eller delvis skal gjelde tilsvarende for annen elektronisk signaturløsning. Det er ikke foreslått å benytte denne muligheten i forskriftsforslaget nå.

Høringsinstansene bes imidlertid om innspill om hvorvidt det foreligger andre elektroniske signaturløsninger i markedet som bør reguleres på tilsvarende vis.

Under Stortingsbehandlingen av Prop. 92 LS (2019–2020) ble det gjort endringer i forslaget til regler om ansvar for tap ved misbruk av elektronisk signatur i § 3-20 femte ledd, og det ble inntatt et nytt sjettede ledd i samme bestemmelse. I komiteens merknader til bestemmelsen i Innst. 104 L (2020–2021) heter det:

«Disse medlemmer viser til at forslaget også innebærer en endring av bestemmelsens femte ledd bokstav c og bokstav d og et nytt sjettede ledd. Disse medlemmer har merket seg at det i forordning (EU) 2018/389 stilles nærmere krav til sterk kundeautentisering i forbindelse med betalingstjenester. Disse medlemmer viser dessuten til forordningens fortalepunkt nr. 27 som innebærer at for å «styrke brukernes tillid og sikre sterk kundeautentifikasjon bør der tages hensyn til bruk af elektroniske identifikasjonsmidler og tillidstjenester som omhandlet i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 910/2014, navnlig for så vidt angår anmeldte elektroniske identifikasjonsordninger.» Det er disse medlemmers oppfatning at hensikten med departementets forslag har vært å kreve tilsvarende autentisering i forbindelse med signering som sterk kundeautentisering for betalingstjenester. Disse medlemmer viser imidlertid til at den teknologiske utviklingen går raskt for sikkerhetsløsninger i tilknytning til e-signatur. Av denne grunn synes det mer hensiktsmessig om tekniske minstekrav fastsettes i forskrift.

Disse medlemmer foreslår derfor at § 3-20 femte ledd bokstav c og d i departementets forslag erstattes av formuleringer som i generell form krever tilstrekkelig sikker signering og eventuelt andre relevante former for sikkerhet i forbindelse med avtaleinngåelsen. I et nytt sjettede ledd foreslås det at Kongen kan gi nærmere regler om krav til sikkerhet etter bokstav c og d i forskrift. Femte ledd bokstav e er ment å fange opp at tjenesteyteren, ut fra den risikoen som transaksjonen utgjør, er den som kan innføre ytterligere tiltak som f.eks. innsending, videotelefon samtale, telefonsamtale, kontroll av opplysninger mot tilgjengelige registre osv. Rettighetshaveren er ikke den som skal iverksette tiltak for at tjenesteyteren skal være sikker på at avtale inngås med rette vedkommende.»

Departementet foreslår på bakgrunn av komiteens merknader å innta i forskriften § 3-13 de tekniske kravene til sikkerhet som fremgikk av forslaget i Prop. 92 LS (2019–2020) § 3-20 femte ledd bokstav c. Slik departementet oppfatter komiteens begrunnelse for endringene som ble vedtatt i § 3-20 femte ledd bokstav c og d, er det hensynet til eventuell fremtidig endring i teknologi som begrunner endringen og forskriftshjemmelen. Departementet oppfatter det videre slik at det ikke er noe som tilsier at reglene med dagens teknologi bør utformes annerledes enn forslaget i Prop. 92 LS (2019–2020). Høringsinstansene bes imidlertid særskilt om å uttale seg om dette spørsmålet. Departementet oppfordrer spesielt høringsinstanser som selv utsteder elektroniske signaturløsninger, om eventuelt å foreslå alternative krav til sikkerhet innenfor rammen av finansavtaleloven § 3-20 sjettede ledd.

3.2 Stortingets anmodningsvedtak om regulering av egenandelsgrenser

I tilknytning til Stortingets behandling av den nye finansavtaleloven fattet Stortinget følgende vedtak (nr. 140):

«Stortinget ber regjeringen vurdere om egenandelen i finansavtaleloven § 3-20 tredje ledd bør oppjusteres for å ta hensyn til prisstigningen de siste årene og for å sørge for at beløpet gir et godt nok incentiv til at rettighetshaverne bruker sin elektroniske signatur på en forsvarlig måte. Regjeringen bes også vurdere om beløpet bør knyttes til grunnbeløpet i folketrygden slik at det automatisk justeres for prisendringer. Disse vurderingene bør også gjøres for beløpet i § 4-30 tredje ledd.»

Departementet viser til at for folk flest utgjør 12 000 kroner også i dag en betydelig sum med penger. Departementet viser videre til at det nå innføres lovbestemte egenandeler. Departementet antar derfor at det kan være hensiktsmessig å avvente virkningen av reglene i markedet før det eventuelt vurderes å justere egenandelene. Departementet vil også peke på at en slik regulering av egenandelene etter grunnbeløpet som anmodningsvedtaket går ut på, vil komplisere reglene fordi det da også må gis regler om skjæringstidspunktet for hvilken egenandel som skal gjelde.

Høringsinstansene bes imidlertid om å uttale seg om innholdet i Stortingets anmodningsvedtak og om det kan være grunn til å innføre en slik justering og regulering av egenandelen som det reises spørsmål om i anmodningsvedtaket.

4 Effektiv rente mv.

Den nye finansavtaleloven § 1-7 femte ledd definerer effektiv rente som «kredittkostnadene uttrykt i prosent per år av kredittbeløpet, beregnet i samsvar med en matematisk formel og på grunnlag av de forutsetninger som er fastsatt av Kongen i forskrift». Se også gjeldende finansavtalelov § 44 bokstav g. Effektiv rente er videre definert i forbrukerkredittdirektivet artikkel 3 bokstav i, som igjen viser til fremgangsmåten for beregning av den effektive renten i direktivets artikkel 19. Disse reglene er gjennomført i forskrift 7. mai 2010 nr. 654 om kredittavtaler mv. §§ 5 til 7. Forbrukerkredittdirektivet artikkel 19 nr. 1 viser til en matematisk formel inntatt i del I av direktivets vedlegg I, jf. her forskriften § 6. Artikkel 19 nr. 4 annet avsnitt viser til ytterligere forutsetninger for beregning av den effektive renten inntatt i del II av forbrukerkredittdirektivets vedlegg II, jf. her forskriften § 7.

Departementet foreslår å videreføre reglene i forskriften om kredittavtaler mv. §§ 5 til 7 i forskriftsforslaget § 1-4. Terminologien er foreslått oppdatert for å samsvare med terminologien i den nye finansavtaleloven, uten at det er tilsiktet realitetsendringer.

Boliglåndirektivet definerer «effektiv årlig rente» (EÅR) i artikkel 4 nr. 15 som

«forbrukerens samlede kredittkostnader uttrykt som en årlig prosentdel av det samlede kredittbeløpet, herunder eventuelt kostnadene omhandlet i artikkel 17 nr. 2, som på årsbasis tilsvarer nåverdien av alle nåværende eller framtidige forpliktelser (utnyttelse av kredittmuligheten, tilbakebetalinger og omkostninger) som er avtalt mellom kredittgiveren og forbrukeren».

Boliglåndirektivet krever at det nå innføres særskilte regler om beregning av effektiv rente til bruk ved boliglån. Ved gjennomføring av boliglåndirektivets regler i forskriftsforslaget foreslås det å benytte «effektiv rente» med samme meningsinnhold som «effektiv årlig rente» i boliglåndirektivet artikkel 4 nr. 15, jf. her også definisjonen i finansavtaleloven § 1-7 femte ledd. Boliglåndirektivet artikkel 17 gir nærmere regler for beregning av effektiv årlig rente og foreslås gjennomført i forskriftsforslaget § 1-5. I likhet med forbrukerkredittdirektivets regulering av effektiv rente gir boliglåndirektivet nærmere regler i direktivets vedlegg I om hvilke forutsetninger som skal legges til grunn ved beregning av effektiv rente. Også disse forutsetningene foreslås gjennomført i forskriftsforslaget § 1-5.

I forbrukerkredittdirektivet vedlegg 1 punkt II bokstav g er det angitt at dersom «den relevante øvre grensen for kreditten ennå ikke er avtalt, skal denne grensen forutsettes å være 1 500 euro». I gjeldende forskrift om kredittavtaler mv. § 7 bokstav h er grensen satt til 12 000 kroner; det vil si at det er lagt til grunn en eurokurs på 8 kroner. Den gjennomsnittlige eurokursen var i både 2020 og 2021 over 10,00 kroner, men under 11,00 kroner. Departementet foreslår på denne bakgrunn at det nå legges til grunn en eurokurs på 10,00 kroner og at summen nå settes til 15 000 kroner, se forskriftsforslaget § 1-4 femte ledd nr. 8. Tilsvarende er også foreslått ved gjennomføringen av forutsetningene i boliglåndirektivets vedlegg I punkt II bokstav f, slik at konvertering av summene på henholdsvis 170 000 euro og 1 500 euro blir til 1 700 000 kroner og 150 000 kroner i forskriftsforslaget § 1-5 tredje ledd bokstav f.

Boliglåndirektivet artikkel 17 nr. 6 krever at medlemsstatene skal sikre at forbrukeren «i det minste» gjennom ESIS (standardisert kredittopplysningsskjema til bruk ved boliglån) blir informert om de mulige følgene som variasjoner i flytende rente kan ha for de beløpene som skal betales, samt for den effektive renten. Etter departementets vurdering krever direktivets ordlyd ikke at medlemsstatene foretar ytterligere tiltak utover å sørge for at ESIS benyttes før det inngås avtale om boliglån. Ordlyden åpner imidlertid trolig for at medlemsstatene kan iverksette tiltak utover ESIS for å sikre at forbrukeren mottar tilstrekkelig informasjon om risiko forbundet med flytende rente. Det vises i denne sammenheng også til den nasjonale valgmuligheten etter boliglåndirektivet artikkel 13 nr. 2, som gir medlemsstatene adgang til å kreve at det inntas særskilte advarsler i tjenesteyterens alminnelige informasjon om boliglån. Departementet har ikke foreslått å benytte denne valgmuligheten eller å kreve ytterligere tiltak utover de som allerede fremgår av boliglåndirektivet artikkel 17 nr. 6.

Departementet ber imidlertid høringsinstansene om å uttale seg om hvorvidt det

bør kreves ytterligere tiltak som advarer kunden om risiko knyttet til flytende rente i forbindelse med at det gis opplysninger om effektiv rente. Departementet ber også om høringsinstansenes syn på om det kan være hensiktsmessig å gi Finanstilsynet kompetanse til å fastsette bestemmelser om ytterligere advarsler om risiko knyttet til flytende renter ut fra en aktuell situasjon i markedet.

5 Forklarende ordliste, standardisert gebyropplysningsskjema mv.

5.1 Finansavtaleloven og betalingskontodirektivet

Finansavtaleloven § 3-33 gir regler om bruk av standardisert gebyropplysningsskjema og forklarende ordliste. I merknaden til bestemmelsen heter det:

«Det følger av bestemmelsen at betalingstjenesteyteren skal benytte et standardisert gebyropplysningsskjema og en forklarende ordliste til oppfyllelse av opplysningsplikt om kostnader og levering av betalingskonto til en forbruker, jf. § 3-28 bokstav a. Nærmere regler om skjemaet og ordlisten skal gis i forskrift. Bestemmelsen har bakgrunn i betalingskontodirektivet artikkel 4. Artikkel 4 gir flere føringer på utformingen av det standardiserte gebyropplysningsskjemaet og den forklarende ordlisten, og det vises her til reglene i §§ 3-1 og 3-2. Det stilles videre krav til hvordan opplysningene skal fremgå, og hvor de skal være tilgjengelige for kunden. Denne delen av opplysningsplikten retter seg også til forbrukerkunder generelt. Det tas sikte på at disse reglene gjennomføres i forskrift. Nåværende finansavtalelov har ingen tilsvarende bestemmelse.»

Betalingskontodirektivet gir i artikkel 3 nærmere regler om fremgangsmåten for å fastsette en liste over de mest representative betalingskontotjenestene som er gebyrbelagt på nasjonalt plan, og en standardisert terminologi. Etter artikkel 3 nr. 4 tredje ledd er det fastsatt en delegert kommisjonsforordning (EU) 2018/32 om utfylling av europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/92/EU med hensyn til tekniske reguleringsstandarder for en standardisert EU-terminologi for de mest representative betalingskontotjenestene. Etter den delegerte kommisjonsforordningen artikkel 1 skal standardiserte EU-begreper og definisjoner for de vanligste betalingskontotjenestene nevnt i artikkel 3 nr. 4 første ledd i betalingskontodirektivet være som fastsatt i vedlegget.

Betalingskontodirektivet artikkel 4 gir regler om dokument med gebyropplysninger og ordliste. Artikkelen regulerer bl.a. hvordan dokumentet skal være utformet, og hvilke opplysninger dokumentet skal inneholde, jf. nr. 2 og 3. Etter nr. 4 skal forbrukerne gis tilgang til en ordliste som «minst» inneholder de standardiserte begrepene fastsatt etter direktivet artikkel 3 nr. 5 og definisjonene. Både dokumentet med gebyropplysninger og ordlisten skal til enhver tid være tilgjengelig for forbrukerne, jf. her artikkel 4 nr. 5.

Betalingskontodirektivet artikkel 6 nr. 1 stiller følgende krav:

«Medlemsstatene skal sikre at betalingstjenesteyterne i sine opplysninger om avtaler, kommersielle opplysninger og markedsføringsopplysninger til forbrukerne der det er relevant bruker de standardiserte begrepene fastsatt i den endelige listen nevnt i artikkel 3 nr. 5. Betalingstjenesteyterne kan bruke merkenavn i dokumentet med gebyropplysninger og i gebyroppgaven, forutsatt at merkenavnene brukes i tillegg til de standardiserte begrepene fastsatt i den endelige listen nevnt i artikkel 3 nr. 5, som en sekundær betegnelse for disse tjenestene.»

Når det gjelder bruk av merkenavn, angir nr. 2 at betalingstjenesteyterne

«kan bruke merkenavn som betegnelse på sine tjenester i sine opplysninger om avtaler, kommersielle opplysninger og markedsføringsopplysninger til forbrukerne forutsatt at de der dette er relevant, klart og tydelig angir de tilsvarende standardiserte begrepene som er fastsatt i den endelige listen nevnt i artikkel 3 nr. 5».

5.2 Forslag til regulering i forskriften

Det foreslås å gjennomføre betalingskontodirektivet artikkel 3, 4 og 6 i forskriftsforslaget §§ 3-8, 3-9 og 3-10. I tråd med finansavtalelovens terminologi benyttes «standardisert gebyropplysningsskjema» og «forklarende ordliste» i forskriften om det betalingskontodirektivet omtaler som «dokument med gebyropplysninger» og «ordliste». Det bemerkes videre at kravene til presentasjon av standardisert gebyropplysningsskjema, jf. betalingskontodirektivet artikkel 4 nr. 2, synes dels overlappende med krav som fremkommer i finansavtaleloven § 3-1 annet ledd.

Det foreslås at kompetansen til å fastsette listen over de mest representative betalingskontotjenestene etter standardisert terminologi legges til Finanstilsynet. Bakgrunnen for dette er at betalingskontodirektivet artikkel 3 nr. 5 forutsetter at listen skal vurderes oppdatert hvert fjerde år. Finanstilsynet synes mest egnet til å foreta en vurdering av utviklingen i markedet for betalingstjenester til forbrukere. Det vises for øvrig til at Finanstilsynet er gitt kompetanse etter finansavtaleloven § 4-20 til å fastsette en teknisk standard for presentasjonsformatet som betalingstjenesteyteren skal benytte i en årlig gebyroppgave etter § 4-20 første ledd. Videre er det i forskriften § 3-9 femte ledd foreslått at Finanstilsynet gis kompetanse til å fastsette regler om en teknisk standard for presentasjonsformatet etter delegert kommisjonsforordning (EU) 2018/34, jf. betalingskontodirektivet artikkel 4 nr. 6 tredje ledd.

6 Kontoavtale og betalingstjeneste for mindreårige under barnevernets omsorg

6.1 Bakgrunnen

I høringen av forslaget til ny finansavtalelov ga Finans Norge uttrykk for at departementet burde vurdere behovet for et hjemmelsgrunnlag for avtaler om kontoopprettelse og betalingsinstrumenter for fosterbarn.

Departementet har også mottatt henvendelser fra privatpersoner om behovet for regler om inngåelse av avtaler om betalingstjenester for mindreårige i fosterhjem.

Hovedregelen om mindreåriges rettslige handleevne følger av vergemålsloven § 9. Etter bestemmelsen kan ikke mindreårige selv foreta rettslige handlinger eller råde over midlene sine, med mindre noe annet er særlig bestemt. Når ikke annet er bestemt, er det vergen eller vergene i fellesskap som handler på den mindreåriges vegne i økonomiske forhold, se vergemålsloven §§ 17 og 18. Det er som hovedregel den som har foreldreansvar for den mindreårige etter reglene i barneloven, som er verge for barnet, jf. vergemålsloven §§ 16 og 19. Særlige bestemmelser om mindreåriges rådighet over egne midler og adgang til å inngå avtaler for slike midler finnes i § 4-52 i den nye finansavtaleloven og vergemålsloven § 12.

For barn under barnevernets omsorg kan det noen ganger være vanskelig å få vergene (foreldrene) til å medvirke til opprettelse av bankkonto og inngåelse av avtaler om andre betalingstjenester. Samtidig kan det, særlig ved langvarige opphold i fosterhjem, være ønskelig at barnet får egen bankkonto og tilgang til bl.a. debetkort og nettbank.

I finansavtaleloven § 4-52 finnes særlige regler om kontoavtaler og betalingstjenester som gjelder når kunden er under 18 år. Etter første ledd kan en mindreårig som har fylt 15 år, inngå «avtale om betalingstjenester i tilknytning til betalingsmidler han eller hun har rett til å disponere over etter reglene i vergemålsloven», og «[n]år avtalen innebærer opprettelse av konto for slike betalingsmidler, kan den mindreårige selv disponere over kontoen». Bestemmelsen innebærer en rett for den mindreårige til å inngå kontoavtale og andre avtaler om betalingstjenester for betalingsmidler som han eller hun har rett til å disponere over, se Prop. 92 LS (2019–2020) s. 387. «Betalingstjeneste» er definert i § 1-5 første ledd i den nye finansavtaleloven og omfatter bl.a. opprettelse av konto, innskudd og uttak av kontanter på en konto og bruk av betalingskort eller lignende enheter. Mindreårige som ikke har fylt 15 år, kan ikke inngå avtaler om betalingstjenester selv og trenger i utgangspunktet samtykke fra minst én av vergene for å inngå kontoavtale, se § 4-52 annet ledd. Det følger imidlertid av § 4-52 fjerde ledd at Kongen kan «gi regler om kompetanse for barnevernmyndigheten til å opprette konto for en mindreårig som det er iverksatt tiltak for etter barnevernloven, for midler som den mindreårige har rett til å disponere over etter

reglene i vergemålsloven, herunder regler om kompetanse til å gi den mindreårige disposisjonsrett over slik konto selv om det ikke foreligger samtykke fra vergen».

Det er vergemålsloven § 12 om rådighet over midler den mindreårige har tjent eller fått til egen rådighet, som er bestemmende for hvilke betalingsmidler mindreårige som har fylt 15 år, kan inngå avtale om betalingstjenester i tilknytning til etter § 4-52 første ledd, og for forskriftshjemmelen i bestemmelsens fjerde ledd. Etter vergemålsloven § 12 kan mindreårige som har fylt 15 år, disponere over midler som er tjent ved eget arbeid eller egen virksomhet, og over midler han eller hun har fått til egen rådighet av vergen eller andre. Mindreårige under 15 år disponerer over midler han eller hun har fått til egen rådighet av vergen eller andre.

6.2 Forslag til regulering i forskriften

I forskriftsforslaget § 4-2 foreslår departementet å gi barnevernstjenesten kompetanse til å inngå kontoavtale og avtale om betalingstjenester for en mindreårig som det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse for etter barnevernsloven. Avtalen kan inngås for midler som den mindreårige har rett til å disponere over etter reglene i vergemålsloven. Bestemmelsen innebærer at barnevernstjenesten har avtalekompetanse ved siden av den kompetansen vergen eller vergene har etter vergemålsloven. Det foreslås dessuten at barnevernstjenesten kan gi fosterforeldre eller barnevernsinstitusjonen der den mindreårige har opphold, fullmakt til å inngå kontoavtale og avtale om betalingstjenester i den mindreåriges navn. Departementet ber om høringsinstansenes syn på en slik løsning.

Det foreslås også at barnevernstjenesten kan gi den mindreårige disposisjonsrett over bankkontoen. Dette innebærer at den mindreårige kan disponere over betalingsmidlene på kontoen, som debetkort, nettbank og digitale betalingstjenester for smarttelefoner som Vipps.

Departementet foreslår å benytte begrepet «betalingstjeneste» slik det er definert i § 1-5 i loven, men tar gjerne imot synspunkter på om bruk av denne definisjonen vil omfatte flere eller færre tjenester enn det det er hensiktsmessig å gi mindreårige tilgang til.

Mindreårige som har fylt 15 år, kan etter § 4-52 første ledd i den nye finansavtaleloven som nevnt selv inngå kontoavtale og andre avtaler om betalingstjenester. Departementet antar likevel at det kan være tilfeller der det er praktisk at barnevernstjenesten har kompetanse til å inngå avtale om konto og betalingstjenester også for mindreårige som har fylt 15 år, dersom den mindreårige av andre grunner ikke er kompetent til å inngå avtaler på egenhånd. Det er dessuten regelteknisk enklere å utforme en forskrift som gjelder alle mindreårige, uavhengig av alder. Departementet foreslår derfor at barnevernstjenestens kompetanse skal gjelde uavhengig av den mindreåriges alder.

Departementet antar at det praktiske behovet for en kompetanse for barnevernstjenesten til å inngå avtaler på vegne av mindreårige, avhenger av hva slags tiltak som er iverksatt etter barnevernsloven. Departementet antar for eksempel at det er lite praktisk at barnevernstjenesten inngår kontoavtale mv. på vegne av en mindreårig som bor hos foreldrene. Bestemmelsen er derfor begrenset til å gjelde tilfeller der det er besluttet omsorgsovertakelse etter barnevernsloven.

Departementet legger til grunn at barnevernstjenesten eller fosterforeldrene kun vil bruke kompetansen i tilfeller der den mindreårige har uttrykt ønske om eller det ellers er et behov for at den mindreårige har tilgang til en egen betalingskonto som han eller hun kan disponere over. Det følger av forslaget at det kun kan inngås avtale på den mindreåriges vegne dersom dette er i den mindreåriges interesse. I forslagets fjerde ledd er det inntatt en henvisning til vergemålsloven § 17 fjerde og femte ledd for å sikre at det tas hensyn til den mindreåriges meninger om spørsmålet.

Et særlig spørsmål er hvem som vil ha kompetanse til å avslutte en avtale om betalingstjenester som barnevernstjenesten har inngått på vegne av den mindreårige. Hovedregelen er som nevnt at det er vergen som handler på den mindreåriges vegne i økonomiske forhold, jf. vergemålsloven § 17 første ledd. Vergen vil dermed ha kompetanse til å avslutte avtalen. Dersom foreldrene ikke har ønsket å medvirke til å opprette konto for den mindreårige, slik at dette må gjøres av barnevernstjenesten eller av fosterforeldrene, kan det ikke utelukkes at foreldrene vil kunne ønske å bruke sin kompetanse som verger til å avslutte kontoforholdet. Departementet foreslår derfor en bestemmelse i tredje ledd om at frem til den mindreårige fyller 18 år (og dermed blir myndig), kan avtalen bare sies opp av den kommunale barnevernstjenesten, av verge som er oppnevnt for den mindreårige hvis dette omfattes av vergens mandat, og av statsforvalteren. Avtalen vil dessuten kunne sies opp av den mindreårige selv når denne har fylt 15 år. Den mindreårige vil da ha kompetanse til å inngå avtale etter finansavtaleloven § 4-52 første ledd, og det er da vanskelig å se noen grunn til at han eller hun ikke også bør kunne ha kompetanse til å si opp en slik avtale. Er avtalen inngått av fosterforeldrene, vil også disse kunne si opp avtalen. Departementet tar gjerne imot høringsinstansenes syn på om det bør gis slike særskilte regler om kompetanse til å avslutte avtaler om betalingstjenester som barnevernstjenesten eller fosterforeldrene har inngått.

Departementet foreslår at kompetansen til å inngå avtaler om betalingstjenester for mindreårige legges til den kommunale barnevernstjenesten, se nærmere om den kommunale barnevernstjenestens ansvar og oppgaver i ny barnevernslov kapittel 15.

Tjenesteyters opplysningsplikt når kunden har verge, er regulert i § 3-4 i den nye finansavtaleloven. Hovedregelen er at opplysningene skal gis til den som er kundens verge, jf. første ledd bokstav a første punktum. I slike tilfeller er det ikke nødvendig å samtidig gi opplysningene til kunden, se Prop. 92 LS (2019–2020) s.

352. Det er likevel gjort unntak for opplysninger som gjelder kontoforhold som en mindreårig som har fylt 15 år, selv har inngått etter § 4-52 første ledd. I slike kontoforhold skal opplysningene gis til den mindreårige kunden. Etter § 3-4 tredje ledd kan Kongen i forskrift gi nærmere regler om «hvordan opplysningsplikten skal oppfylles, herunder kan det gjøres unntak fra reglene i paragrafen her».

Departementet legger til grunn at det i tilfeller der det er barnevernstjenesten som har inngått kontoavtalen mv. på vegne av den mindreårige, er praktisk at opplysningene om kontoforholdet gis til den som har eller utøver omsorgen for barnet i foreldrenes sted etter § 5-4 i den nye barnevernsloven. Forslaget vil styrke omsorgspersonenes mulighet til å veilede barnet i bruk av penger og betalingstjenester. Departementet foreslår derfor å gi barnevernstjenesten kompetanse til å bestemme at opplysninger om kontoforholdet for den mindreårige skal gis til den eller de som har eller utøver omsorgen for den mindreårige. Forslaget innebærer at vergen eller vergene fortsatt skal motta opplysninger om kontoforholdet, jf. ordet «også» i forslaget. Etter departementets syn er dette en rimelig løsning tatt i betraktning at vergen ikke er fratatt vergeansvaret for den mindreårige.

7 Tilsyn

Finansavtaleloven § 3-55 tredje ledd fastslår at reglene i finanstilsynsloven § 7 gjelder tilsvarende så lang det passer for ansatte i Forbrukertilsynet og medlemmer av Markedsrådet, med mindre noe annet følger av forskrift fastsatt med hjemmel i § 3-55 fjerde ledd. Det vises til omtalen av bestemmelsen i Prop. 92 LS (2019-2020) punkt 25.3.5, samt til bestemmelsens spesialmerknad.

Reglene om taushetsplikt i finanstilsynsloven § 7 første til tredje ledd bør etter departementets syn gjelde tilsvarende for samtlige ansatte i Forbrukertilsynet og for medlemmer av Markedsrådet. Det foreslås derfor ikke noe unntak fra disse reglene, jf. forskriftsforslaget § 3-15 første ledd.

Når det gjelder reglene i finanstilsynsloven § 7 fjerde til syvende ledd, foreslås det at disse skal gjelde for ansatte i Forbrukertilsynet og medlemmer av Markedsrådet så langt disse kan føre tilsyn med virksomhet som nevnt i finanstilsynsloven § 1 første ledd. Det vises til forskriftsforslaget § 3-15 annet ledd.

Begrunnelsen for forslaget på dette punktet er at det ikke vil være samtlige ansatte i Forbrukertilsynet som deltar i tilsyn av virksomhet som nevnt i finanstilsynsloven § 1. Det er derfor ikke grunn til å ilegge disse ansatte slike begrensninger som følger av finanstilsynsloven § 7 fjerde til syvende ledd. Det bemerkes videre at de nevnte reglene foreslås å gjelde bare for virksomhet som det føres tilsyn med og som er nevnt i finanstilsynsloven § 1.

Mens reglene i finanstilsynsloven § 7 gjelder generelt – det vil si uavhengig av om det rent faktisk føres tilsyn med virksomhet som nevnt i finanstilsynsloven § 1 – så

vil Forbrukertilsynet også være omfattet av forvaltningslovens regler i sin saksbehandling, herunder reglene om habilitet i forvaltningsloven §§ 6 til 10.

Det samme vil gjelde for medlemmer av Markedsrådet.

Departementet foreslår videre at finanstilsynsloven § 7 åttende ledd, som sier at bestemmelsene «i denne paragraf gjelder tilsvarende for styrets varamedlemmer, observatører og observatørers stedfortredere», ikke gis anvendelse for ansatte i Forbrukertilsynet eller for medlemmer av Markedsrådet. Bestemmelsen synes ikke å være relevant for Forbrukertilsynet eller Markedsrådet.

Finanstilsynsdirektøren er i forskrift 5. september 2006 nr. 1067 gitt kompetanse i form av rapporteringsplikt og dispensasjonsadgang. Det foreslås i forskriftsforslaget at denne kompetansen legges til Forbrukertilsynets direktør for ansatte i Forbrukertilsynet og til Markedsrådets leder for medlemmer av Markedsrådet.

De to sistnevnte bestemmelsene er inntatt som § 3-15 tredje og fjerde ledd i forskriftsforslaget.

8 Markedsføring

8.1 Gjeldende rett

I markedsføringsloven er det gitt generelle regler om kontroll med markedsføring, handelspraksis og avtalevilkår i forbrukerforhold, og det stilles krav til god forretningsskikk mellom næringsdrivende, jf. lovens § 1. § 6 første ledd slår fast at urimelig handelspraksis er forbudt. Det følger av § 5 bokstav d at «handelspraksis» blant annet omfatter markedsføring og reklame. I §§ 7 til 21 oppstilles det ytterligere og mer spesifiserte krav til markedsføring rettet mot forbrukere.

Markedsføringslovens alminnelige regler suppleres av reglene i finansavtaleloven § 46. Første og annet ledd i denne bestemmelsen stiller krav til hvilke opplysninger som skal fremgå ved markedsføring av kredittavtaler, og gjennomfører artikkel 4 i forbrukerkredittdirektivet i norsk rett.

§ 46 tredje ledd gir Kongen hjemmel til å gi nærmere regler i forskrift om markedsføring av kreditttilbud. Med hjemmel i § 46 tredje ledd og markedsføringsloven § 6 femte ledd er det fastsatt en forskrift om markedsføring av kreditt (forskrift 5. april 2017 nr. 437). Forskriften forbyr markedsføring av kreditt ved dørsalg, begrenser hvordan tilleggsfordeler (tilgift) kan vektlegges i markedsføringen, og begrenser adgangen til å fremheve visse opplysninger i markedsføringen. Blant annet følger det av forskriften § 5 at det ved markedsføring av kreditt ikke skal fremheves hvor raskt kreditten kan disponeres, hvor raskt svar man kan forvente på en forespørsel om kreditt, at det er en lav terskel for å få kreditt, at det er en enkel søknadsprosess, eller at kreditten er lett tilgjengelig på andre måter.

I den nye finansavtaleloven er det i § 3-3 gitt regler om opplysninger i alminnelige vilkår og om markedsføring. Reglene i § 3-3 suppleres av reglene i § 3-1. § 3-3 første ledd gir nærmere regler om at alminnelige vilkår skal være enkelt tilgjengelige. Annet ledd i § 3-3 bestemmer at markedsføring av finansavtaler skal utføres i samsvar med markedsføringslovens regler. I tredje ledd er det gitt en hjemmel for Kongen til i forskrift å gi nærmere regler «om krav til opplysninger og annet innhold i tjenesteyterens alminnelige vilkår» og «om markedsføring av finansavtaler, herunder om markedsføring som skal anses som urimelig handelspraksis etter markedsføringsloven § 6».

8.2 Direktivene

Forbrukerkredittdirektivet artikkel 4 og boliglåndirektivet artikkel 11 inneholder standardopplysninger som skal inngå i markedsføringen av kredittavtaler. Forbrukerkredittdirektivet artikkel 4 er gjennomført i finansavtaleloven 1999 § 46.

Både forbrukerkredittdirektivet artikkel 4 nr. 1 annet avsnitt og boliglåndirektivet artikkel 11 nr. 1 annet avsnitt inneholder en nasjonal valgmulighet for avtalestatene til å ikke oppstille et krav om standardopplysninger i markedsføring av kredittavtaler når det i nasjonal lovgivning er stilt krav om at det skal oppgis en effektiv rente i kredittmarkedsføring også når kredittmarkedsføringen ikke inneholder en rentesats eller opplysninger om kredittkostnader.

Forbrukerkredittdirektivet artikkel 21 bokstav a gir en særskilt opplysningsplikt ved blant annet markedsføring og i annen dokumentasjon for oppdragsforetak som formidler kreditt til forbrukere.

8.3 Forslag til regulering i forskriften

8.3.1 Reglene i forskriften om markedsføring av kreditt

Som det fremgår av punkt 8.1, er det i forskrift 5. april 2017 nr. 437 om markedsføring av kreditt gitt enkelte regler som stiller krav til markedsføringen av kreditt. Disse bestemmelsene er videreført uten innholdsmessige endringer i §§ 3-1, 3-2, 3-3 og 3-5 i forskriftsforslaget. En innholdsmessig endring er likevel foreslått i § 3-5 første ledd nr. 6, se merknaden til bestemmelsen. Det kan være aktuelt å vurdere andre endringer i disse bestemmelsene på et senere tidspunkt.

8.3.2 Krav til standardopplysninger i markedsføringen

Gjeldende finansavtalelov § 46 første og annet ledd foreslås innholdsmessig i hovedsak videreført i forskriftsforslaget § 3-4 første og annet ledd. Departementet foreslår imidlertid å utforme bestemmelsen i samsvar med reglene i kapittel 3 del IV i den nye finansavtaleloven om opplysningsplikt før avtaleinngåelse. Det vises til merknaden til forskriftsforslaget § 3-4 for nærmere detaljer.

Det nevnes likevel at boliglåndirektivet artikkel 11 nr. 2 bokstav a, b og j inneholder krav til standardopplysninger i markedsføringen som ikke har et direkte korresponderende krav i forbrukerkredittdirektivet. Bokstav j gjelder advarsel om eventuelle svingninger i valutakurs som kan påvirke beløpet som skal betales til forbrukere. Etter departementets syn faller regulering av valutalån utenfor forbrukerkredittdirektivets harmoniserte virkeområde. Etter hva departementet kjenner til, er det ikke vanlig å tilby kreditt til forbrukere i Norge i form av utenlandsk valuta – det gjelder uavhengig av om kreditten er sikret ved pant i fast eiendom eller tilsvarende sikkerhetsstillelse. Departementet foreslår å gjennomføre boliglåndirektivets krav til advarsel i forskriftsforslaget § 3-4 første ledd nr. 8. Det foreslås at bestemmelsen skal gjelder for all markedsføring av kreditt – altså uavhengig av om kreditten er et boliglån eller ikke. Kredittyteren trenger bare å innta en advarsel når det er relevant for kreditten som markedsføres.

Boliglåndirektivet artikkel 11 nr. 2 bokstav b krever at det som standardopplysning i markedsføring av boliglån skal opplyses om

«at kredittavtalen, dersom det er relevant, vil bli sikret med pant eller annen tilsvarende sikkerhet som er i vanlig bruk i en medlemsstat i forbindelse med fast eiendom til boligformål, eller sikret med en rettighet knyttet til fast eiendom til boligformål».

Departementet foreslår å gjennomføre denne bestemmelsen i forskriftsforslaget § 3-4 første ledd nr. 9 og tilpasset ordlyden i finansavtaleloven § 3-34 første ledd bokstav j. I likhet med hva som er foreslått foran, foreslås det at kravet om en slik standardopplysning skal gjelde alle kredittavtaler, forutsatt at kredittavtalen markføres med vilkår som forutsetter sikkerhet. For andre kredittavtaler enn boliglån er krav om sikkerhet mindre vanlig, men typisk eksempel er her salgspant i motorvogn.

Boliglåndirektivet artikkel 11 nr. 2 bokstav a inneholder et krav til å oppgi i markedsføring av boliglån «identiteten til kredittgiveren eller eventuelt kredittformidleren eller den utpekte representanten». Et tilsvarende krav fremgår ikke av forbrukerkredittdirektivet artikkel 4. Spørsmålet som reiser seg, er da om forbrukerkredittdirektivets fullharmoniserte karakter, jf. forbrukerkredittdirektivet artikkel 22 nr. 1, i denne sammenhengen er til hinder for at det nasjonalt gis regler om at slike opplysninger også skal oppgis i markedsføring av forbrukerkreditt. Mens forhold som er regulert i boliglåndirektivet artikkel 11 nr. 2 bokstav b og j, etter departementets syn faller utenfor forbrukerkredittdirektivets harmoniserte virkeområde som angitt i artikkel 2, synes det uklart om direktivet er til hinder for nasjonale regler som stiller krav om opplysninger som nevnt i boliglåndirektivet artikkel 11 nr. 2 bokstav a også for forbrukerkreditt som er omfattet av forbrukerkredittdirektivet. Det vil trolig være i kredittyterens eller oppdragsforetakets egen interesse å oppgi i reklame hvem det er forbrukeren skal kontakte med tanke på den markedsførte kreditten. Videre setter markedsføringsloven og alminnelige regler et klart forbud mot å gi en feilaktig fremstilling av hvem som står bak markedsføringen. Departementet foreslår etter

dette at bestemmelsen i forskriftsforslaget § 3-4 første ledd nr. 10 gjøres generell og ikke begrenses til kun å gjelde ved markedsføring av boliglån.

Som etter gjeldende rett foreslås det ikke å benytte den nasjonale valgmuligheten etter forbrukerkredittdirektivet artikkel 4 nr. 1 annet avsnitt eller boliglåndirektivet artikkel 11 nr. 1 annet avsnitt om kredittmarkedsføring som ikke inneholder en rentesats eller andre opplysninger om forbrukerens kredittkostnader.

8.3.3 Krav til fremstilling i markedsføringen

Opplysningene som skal gis ved markedsføring av kreditt etter forbrukerkredittdirektivet artikkel 4 nr. 2 bokstav a til f, skal etter ordlyden innledningsvis i nr. 2 gis på en «klar, kortfattet og tydelig måte». Dette kravet er gjennomført i § 46 andre ledd i den någjeldende finansavtaleloven. For boliglåndirektivets del følger tilsvarende krav av artikkel 11 nr. 2. I den nye finansavtaleloven fremgår et tilsvarende krav av § 3-1 annet ledd tredje punktum. Det stilles videre krav etter § 3-3 annet ledd i den nye loven om at markedsføring av finansavtaler skal utføres i samsvar med markedsføringslovens regler. Etter departementets syn konsumeres kravet til «klar, kortfattet og tydelig måte» av de nevnte reglene i finansavtaleloven og av markedsføringsloven. Det foreslås derfor ikke en særskilt gjennomføring av de nevnte kravene tilsvarende gjeldende § 46 annet ledd. I og med at kravene etter § 3-1 annet ledd og § 3-3 annet ledd i den nye loven kan gå lenger i å beskytte forbrukerne enn passusen «klar, kortfattet og tydelig måte» i direktivene, kan det dessuten virke mot sin hensikt med en særskilt gjennomføring som kan tolkes slik at det gjelder et snevrere krav. Det vises i denne sammenhengen også til at vilkårene «klar» og «kortfattet» ikke ble eksplisitt gjennomført i finansavtaleloven § 46 annet ledd.

Forbrukerkredittdirektivet artikkel 4 nr. 2 krever videre at opplysningene i bokstav a til f skal gis ved hjelp av et representativt eksempel. For boliglån inneholder boliglåndirektivet et tilsvarende krav i artikkel 11 nr. 3. Sistnevnte innebærer i tilknytning til det representative eksemplet eksplisitte unntak for opplysninger som nevnt i boliglåndirektivet artikkel 11 nr. 2 bokstav a, b og j. Direktivenes krav om at standardopplysninger skal gis ved hjelp av et representativt eksempel, foreslås gjennomført i forskriftsforslaget § 3-4 annet ledd. Det foreslås at Finanstilsynet gis kompetanse til å fastsette nærmere kriterier som skal benyttes i det representative eksemplet, jf. her kravet i boliglåndirektivet artikkel 11 nr. 3. Det vises i denne sammenhengen til at Finanstilsynet etter finansavtaleloven § 4-20 tredje ledd er gitt lignende kompetanse for presentasjon av gebyroppgaver mv.

9 Generelle opplysninger om boliglån

Boliglåndirektivet artikkel 13 nr. 1 krever at medlemsstatene skal sikre at kreditttakeren eller tilknyttet kredittformidler eller utpekt representant til «enhver tid» har nærmere angitte generelle opplysninger om boliglån tilgjengelige på papir, på annet varig medium eller i elektronisk form tilgjengelig. Det dreier seg om

opplysninger som etter regler i finansavtaleloven § 3-22 også skal gis kunden før avtaleinngåelse, jf. her boliglåndirektivet artikkel 14. Slike opplysningskrav vil være en presisering av den mer generelle plikten etter finansavtaleloven § 3-3 første ledd, jf. forskriftshjemmelen i § 3-3 tredje ledd. Departementet foreslår å innta opplysningskravene etter boliglåndirektivet artikkel 13 nr. 1 i forskriftsforslaget § 3-6, og da med en ordlyd som for de tilsvarende opplysningskravene etter finansavtaleloven § 3-22 flg. Det vises til merknadene til § 3-6 for en nærmere redegjørelse om hvordan de enkelte opplysningskravene er foreslått gjennomført.

Boliglåndirektivet artikkel 13 nr. 2 gir medlemsstatene adgang til å pålegge kreditttakeren å ta med i sine generelle opplysninger andre advarsler enn de som fremkommer i artikkel 13 nr. 1, og som er relevante i en medlemsstat. Slike ytterligere advarsler skal meddeles Kommisjonen. Departementet foreslår ikke å benytte adgangen etter artikkel 13 nr. 2 på det nåværende tidspunktet. Høringsinstansene bes likevel om å uttale seg om hvorvidt det er behov for å benytte adgangen i artikkel 13 nr. 2.

10 Forklaringsplikt, kredittvurdering og avslagsplikt

10.1 Direktivene og ny finansavtalelov

Forbrukerkredittdirektivet og boliglåndirektivet har regler om forklaringsplikt overfor kunden og vurdering av kundens kredittverdighet. Boliglåndirektivet har også særskilte regler om verddivurdering av fast eiendom. For en nærmere omtale av kravene i direktivene vises det til Prop. 92 LS (2019-2020) punkt 34.1. Også når det gjelder innholdet i gjeldende rett, vises det til omtalen i Prop. 92 LS (2019-2020), se punkt 34.2.

Flere av direktivkravene er gjennomført i den nye finansavtaleloven, se Prop. 92 LS (2019-2020) punkt 34.5. På enkelte områder er det i tillegg behov for forskriftsregulering.

I høringsnotatet om revisjon av finansavtaleloven ble det foreslått forskriftsregler om forklaringsplikt og kredittvurdering. Det er gitt en utfyllende omtale av høringsinstansenes synspunkter til forslagene i høringsnotatet i Prop. 92 LS (2019-2020) punkt 34.4. I utformingen av forslaget her har departementet sett hen til disse innspillene.

10.2 Forslag til regulering i forskriften

10.2.1 Forklaringsplikt

Den nye finansavtaleloven § 5-1 har regler om en forklaringsplikt for kreditttakeren som skal sikre at forbrukeren settes i stand til å vurdere om den foreslåtte

kredittavtalen passer egne ønsker og behov. Bestemmelsen er gitt tilsvarende anvendelse i kausjonsforhold, jf. § 6-1 første ledd.

Bestemmelsen gjennomfører forbrukerkredittdirektivet artikkel 5 nr. 6 og boliglånddirektivet artikkel 16. Den innebærer at kredittysteren, eventuelt kredittformidleren, skal tilpasse forklaringene til kundens behov.

Loven stiller ikke uttrykkelige krav til hvordan forklaringsplikten skal gjennomføres. I tredje ledd er det imidlertid gitt hjemmel til å gi nærmere regler om forklaringsplikten, om hvordan den skal gjennomføres, og om unntak fra forklaringsplikten.

I høringsnotatet om revisjon av finansavtaleloven ble det foreslått å gi nærmere regler om gjennomføring av forklaringsplikten i forskrift, jf. forskriftsforslaget § 25. Deler av den foreslåtte forskriftsbestemmelsen er, med noen justeringer, tatt inn i lovteksten i finansavtaleloven § 5-1. Dette gjelder kravet om at forklaringen skal omfatte opplysninger om kredittavtalens viktigste egenskaper, om hvilken betydning eventuelle vilkår om tilleggstjenester får for kunden, og om konsekvensene av kundens mislighold. I tillegg ble det i høringsnotatet foreslått at forklaringen skulle inneholde spørsmål til kunden som er egnet til å vise om forklaringen er oppfattet korrekt, jf. forskriftsforslaget § 25 annet ledd.

I høringen støtter *Forbrukerombudet* forslaget om at de utfyllende forklaringene skal inneholde kontrollspørsmål. *Finans Norge* gir på sin side uttrykk for at reguleringen med blant annet krav om spørsmål er for detaljert.

Departementet ser ikke grunn til å foreslå et forskriftskrav om kontrollspørsmål nå. Det vises til at kredittysteren etter finansavtaleloven § 3-5 uansett vil ha bevisbyrden for at forklaringsplikten og plikten til å forsikre seg om at forklaringene er tilstrekkelige, er oppfylt. I likhet med det som er uttalt i Prop. 92 LS (2019-2020) s. 317, legger departementet til grunn at kontrollspørsmål, med eller uten svaralternativer, kan være godt egnet for å dokumentere at pliktene etter § 5-1 er oppfylt. Kredittysteren kan imidlertid også dokumentere oppfyllelse på annen måte.

10.2.2 Kredittvurdering og avslagsplikt

I den nye finansavtaleloven er det gitt regler om kredittvurdering og avslagsplikt i §§ 5-2 til 5-5 for kredittavtaler og § 6-1 annet til femte ledd for kausjonsavtaler. Reglene bygger i stor grad på forslaget i høringsnotatet om loven, men i den vedtatte loven er det tydeliggjort at flere faktorer og kilder kan være relevante for kredittvurderingen. Det vises for øvrig til Prop. 92 LS (2019-2020) punkt 34.5 og merknadene til de enkelte bestemmelsene for en nærmere omtale av reglene om kredittvurdering og avslagsplikt.

I proposisjonen foreslo departementet at boliglånddirektivets regler om verdivurdering av fast eiendom som skal stilles som sikkerhet for lån, reguleres i forskrift. Det samme gjelder nærmere regler om kredittvurdering eller unntak fra

kredittvurderingen, samt hvordan resultatet skal formidles til kunden eller kausjonisten (herunder om dette skal gjøres i form av et «trafikklyssystem»).

Verdivurdering av sikkerhet som stilles

Boliglåndirektivet artikkel 19 stiller krav om at det utvikles pålitelige standarder som skal brukes når kreditttiteren eller en tredjepart vurderer verdien til fast eiendom som skal stilles som sikkerhet for lån. Medlemsstatene skal sikre at den som er ansvarlig for verdivurderingen, er faglig kompetent og uavhengig av kredittprosessen. Vurderingen skal være uavhengig og objektiv og skal dokumenteres ved hjelp av et varig medium som kreditttiteren skal oppbevare en kopi av.

Det fremgår av fortalen punkt 26 at standardene for verdivurdering bør utformes i tråd med prinsippene i internasjonalt anerkjente vurderingsstandarder. Samme sted angis det at direktivets bestemmelser om standarder for verdivurdering av fast eiendom kan ivaretas gjennom lovgivning eller selvregulering.

Finansdepartementet fastsatte 9. desember 2020 en ny forskrift om krav til finansforetakenes utlånspraksis (utlånsforskriften). Forskriften trådte i kraft 1. januar 2021 og erstatter boliglånsforskriften fra 15. november 2019 og forbrukslånsforskriften fra 12. februar 2019. Utlånsforskriften § 7 angir at belåningsgraden for et nedbetalingslån med pant i bolig skal basere seg på et «forsvarlig verdigrunnlag for boligen, som ikke kan være høyere enn markedsverdi fastsatt ut fra en forsiktig vurdering». Også regelverket om kapitaldekning og regelverket for obligasjoner med fortrinnsrett inneholder krav til forsvarlig verdivurdering av eiendom, jf. forskrift om kapitalkrav og nasjonal tilpasning av CRR/CRD IV og finansforetaksloven § 11-9.

Den europeiske banktilsynsmyndigheten (EBA) har fastsatt retningslinjer for innvilgning og overvåking av lån som blant annet omfatter verdsettelse av fast eiendom, herunder bruk av statistiske modeller. I rundskriv 5/2021 har Finanstilsynet stilt tilsvarende krav til banker, kredittforetak og finansieringsforetak. Det følger av rundskrivet at slike foretak skal ha interne retningslinjer for verdsettelse av fast eiendom som pant for lån, herunder retningslinjer for bruk av statistiske modeller. Foretaket må påse at verdsettelsen gjennomføres etter relevante og anerkjente standarder, samt at det er etablert rutiner for dokumentasjon av verdsettelsen. Det stilles også kompetansekrav og krav om uavhengighet dersom verdsettelsen foretas av en intern eller ekstern verdsetter.

Verdivurdering av boliger skjer ofte ved bruk av ulike statistiske verktøy i kombinasjon med vurderinger fra en eiendomsmegler eller autorisert takstmann. Siden 2016 har e-takst vært bransjestandarden for eiendomsmegleres verdivurdering av boliger. E-takst er et verktøy for å fastsette eiendommens verdi basert på statistiske data om blant annet kjente omsetningstall og boligens standard

og beliggenhet. Disse dataene sammenstilles til en verdi som justeres etter meglers beste skjønn, basert på kjennskap og erfaring i markedet.

Verdivurderinger av fast eiendom kan også foretas av autoriserte takstmenn. Vurderingen omtales da gjerne som en verdi- og lånetakst. I motsetning til verdivurdering fra en eiendomsmegler inneholder verdi- og lånetaksten også en vurdering av bygningens tekniske standard.

De senere årene har det blitt vanligere at meglere i større grad vurderer markedsverdien på egen hånd, uten bruk av bygningssakkyndige, se NOU 2021: 7 Trygg og enkel eiendomsmegling – Evaluering av eiendomsmeglingsloven og forslag til en fremtidsrettet regulering s. 57. De fleste eiendomsmeglere bruker i dag e-takst. Banker kan innhente alle e-takster som er utarbeidet for en eiendom de siste seks månedene gjennom systemet Eiendomsverdi, som også gir mulighet til å sammenholde e-taksten med matematiske beregninger av eiendommens verdi.

Som nevnt åpner boliglåndirektivet for at bestemmelsene om standarder for verdivurdering av fast eiendom kan ivaretas gjennom selvregulering. Det er noe uklart om dette skal forstås slik at samtlige av kravene i artikkel 19 kan oppfylles ved selvregulering, eller om det bare gjelder kravet om at det skal finnes pålitelige standarder for verdivurderingen. Ved gjennomføringen av direktivet i svensk rett synes man å ha lagt sistnevnte tolkning til grunn, se Prop. 2015/16:197 Stärkt konsumentskydd på bolånemarknaden s. 146-149.

Kravene til verdivurdering av fast eiendom i direktivet artikkel 19 svarer i all hovedsak til det som følger av rundskriv 5/2021. I fravær av andre holdepunkter antar departementet likevel at kravene bør inntas i forskrift for å sikre en riktig gjennomføring av direktivet. Departementet legger til grunn at det ikke er nødvendig å gi noen nærmere regulering av selve innholdet i standardene for verdivurdering, men foreslår å forskriftsfeste et krav om at kreditttiteren skal følge relevante og anerkjente standarder for verdivurdering av fast eiendom som stilles for sikkerhet for lån, se forskriftsforslaget § 5-1 tredje ledd. Der det er en tredjepart som foretar verdivurderingen, følger det av forslaget at kreditttiteren skal gjøre det som med rimelighet kan forventes for å sikre at disse standardene etterleves.

Departementet foreslår videre at kreditttiteren skal ha dokumentasjon for verdivurderingen i et skriftlig dokument. Det innebærer krav om bruk av papir eller et annet varig medium, jf. loven § 3-2 fjerde ledd første punktum.

Kontroll og dokumentasjon av kredittvurderingen

Finansavtaleloven inneholder krav til kredittvurderingen i § 5-2. Paragrafen slår fast at kreditttiteren har en plikt til å foreta en grundig kredittvurdering og presiserer blant annet hvilke faktorer som er relevante å ta i betraktning ved vurderingen av kreditten. Det vises for øvrig til omtalen i Prop. 92 LS (2019-2020) s. 318-319 og merknadene til bestemmelsen.

Boliglåndirektivet artikkel 20 nr. 1 tredje punktum stiller krav om at opplysningene som danner grunnlag for kredittvurderingen, skal kontrolleres på en passende måte og om nødvendig mot uavhengig dokumentasjon. I utgangspunktet antar departementet at et tilsvarende krav må anses å følge av det overordnede kravet til grundighet i § 5-2 og plikten til å opptre faglig forsvarlig etter § 3-1. Av hensyn til gjennomføringen av direktivet ser departementet likevel grunn til å presisere dette i forskrift. Det foreslås et krav om at kreditttiteren på «forsvarlig vis» skal kontrollere opplysningene som danner grunnlag for kredittvurderingen, jf. forslaget § 5-1 annet ledd. I dette ligger blant annet at kreditttiteren om nødvendig må sammenholde opplysninger fra kunden med objektive kilder til informasjon. Hvor omfattende kontroll som kreves, vil for øvrig bero på en konkret vurdering.

Boliglåndirektivet artikkel 18 nr. 2 stiller krav om at kredittvurderingen skal dokumenteres. Etter departementets syn er direktivets krav på dette punktet ivaretatt gjennom utlånsforskriften § 4, som stiller krav om at finansforetak skal dokumentere at innvilgelse av lån er basert på en forsvarlig kredittvurdering. Departementet antar også at kravet kan anses gjennomført ved reglene om bevisbyrde i § 3-5 i den nye finansavtaleloven. Departementet har derfor kommet til at det ikke er nødvendig å foreslå et generelt dokumentasjonskrav for å gjennomføre artikkel 18 nr. 2.

Hvordan resultatet av kredittvurdering skal formidles til kunden

Når det gjelder hvordan resultatet av kredittvurderingen skal formidles til kunden eller kausjonisten, gikk forslaget i høringsnotatet ut på at det skal brukes et «trafikklyssystem» (forskriftsforslaget § 24 fjerde ledd).

I høringen var det delte meninger om dette forslaget. Mens *Namsfogden i Oslo*, *Forbrukerombudet*, *Forbrukerrådet* og *Finanstilsynet* støtter forslaget, er *Finans Norge* kritisk. For en nærmere redegjørelse om høringsinstansenes syn vises det vises til Prop. 92 LS (2019-2020) s. 309-311.

Etter departementets syn bør det ikke fullt ut overlates til kreditttiteren å vurdere hvordan resultatet av kredittvurderingen skal formidles. Kunden bør selv kunne gjøre seg opp en mening om risikoen ved å takke ja til innvilget kreditt, og om hvordan kredittvevnen er vurdert i de tilfellene der det gis avslag. Selv om direktivene ikke inneholder nærmere krav til hvordan resultatet skal formidles, mener departementet derfor at det er grunn til å regulere dette nærmere i forskrift. Departementet antar at en «trafikklysmoell» vil kunne bidra til å gjøre det enklere for kunden å forstå hovedinnholdet i tilbakemeldingen fra kreditttiteren enn det som er tilfellet ved bruk av en «kreditscore» eller en annen form for poengskala. Som i høringsnotatet foreslår departementet derfor at resultatet av kredittvurderingen skal klassifiseres og presenteres som grønn, gul eller rød kategori, jf. forslaget § 5-1 fjerde ledd.

Når det gjelder innvendingene mot en slik ordning som er fremsatt av *Finans Norge*, bemerker departementet at trafikkllysmodellen skal brukes for å formidle resultatet av kredittvurderingen, ikke svaret på søknaden om kreditt. Dersom det, slik Finans Norge fremholder, fremstår som ulogisk for kunden å få avslag på kredittsøknaden til tross for at resultatet av kredittvurderingen er klassifisert i grønn kategori, går departementet ut fra at det samme vil gjelde ved bruk av en kredittscore eller annen form for poengskala. Forskjellen ligger formodentlig i at denne typen skala ikke er like lett tilgjengelig for kunden som det en klassifisering etter trafikkllysmodellen vil være. Det vil være opp til kreditttereren å formidle at det ikke nødvendigvis er noen direkte sammenheng mellom resultatet av kredittvurderingen og svaret på kredittsøknaden. Departementet viser i denne sammenhengen også til at det er presisert i den nye finansavtaleloven § 5-3 fjerde ledd og § 6-2 tredje ledd fjerde punktum at det ikke gjelder noen begrunnelsesplikt for avslag på kredittsøknader.

I forslaget § 5-1 femte ledd foreslås det at en renteøkning på fem prosentpoeng skal anses som en «vesentlig økning» av renten. Dette tilsvare rentesatsen i utlånsforskriften § 5 første ledd. Det foreslås at en verdireduksjon på minst ti prosent skal regnes som en «vesentlig reduksjon» av verdien på avtalt sikkerhet.

Det foreslås at paragrafen skal gjelde tilsvarende for informasjon til en kausjonist om kausjonistens egen eller kredittkundens kredittvevne, jf. loven § 6-1 annet ledd og forskriftsforslaget § 6-1.

Avslagsplikt

I den nye finansavtaleloven § 5-4 er det gitt regler om kreditttererens plikt til å avslå en kredittsøknad. Bestemmelsen innebærer blant annet at kreditttereren ikke kan inngå avtale om kreditt dersom det er usannsynlig at kunden har tilstrekkelig evne til å oppfylle forpliktelsene etter avtalen. Avslagsplikten ved kausjonsavtaler er regulert i § 6-1 fjerde ledd. For øvrig vises det til omtalen i Prop. 92 LS (2019-2020) punkt 34 og merknadene til bestemmelsene.

I loven er det gitt hjemmel til å gi nærmere regler om avslagsplikten i forskrift, jf. § 5-4 tredje ledd. Hjemmelen åpner for å gjøre unntak fra avslagsplikten for visse avtaler. Den gjelder tilsvarende for kausjonsavtaler, jf. § 6-1 femte ledd.

Departementet ser ikke på nåværende tidspunkt behov for å foreslå nærmere regler om avslagsplikten eller unntak fra denne plikten. Når det gjelder innspillene i høringen om at reglene om avslagsplikt levner lite rom for å bistå kunden i en krevende periode, viser departementet til merknadene i Prop. 92 LS (2019-2020) s. 319.

Samskyldnere

Kredittvurderingen for samskyldnere der minst én av samskyldnere er forbruker, er regulert i den nye finansavtaleloven § 5-17. Det følger blant annet av loven at en samskyldners kredittvevne skal vurderes på grunnlag av hvor stor del av det

skyldige beløpet kredittytteren kan kreve tilbakebetalt fra hver samskyldner. Under stortingsbehandlingen uttrykte finansnæringen bekymring for om lovforslaget i proposisjonen i tilstrekkelig grad avklarer forhold av betydning ved vurderingen av kredittvegne og eventuell avslagsplikt for samskyldnere. Komitéen foreslo derfor en forskriftshjemmel i § 5-17 fjerde ledd som gir mulighet til å regulere kredittvurderingen for samskyldnere nærmere, se Innst. 104 L (2020-2021) s. 28.

Departementet utelukker ikke at det i fremtiden kan vise seg å være et behov for å gi særlige forskriftsregler om samskyldnere. På nåværende tidspunkt ser departementet imidlertid ikke grunn til å benytte hjemmelen i § 5-17 fjerde ledd.

11 Krav til egenkapital ved kjøp på kreditt i forbrukerforhold

Forskrift 7. mai 2010 nr. 654 om kredittavtaler mv. §§ 14 og 15 har regler om krav til egenkapital ved kjøp på kreditt i forbrukerforhold.

Virkeområdet for bestemmelsene er angitt i § 14. De gjelder for kjøp på kreditt i forbrukerforhold når varens kontantpris overstiger 20 prosent av folketrygdens grunnbeløp, og kreditten gis for mer enn 30 dager regnet fra utløpet av leveringsmåneden. Bestemmelsene gjelder ikke for kontokjøp og heller ikke for bøker og byggesett til ferdighus.

Det følger av § 15 at ved kjøp på kreditt som nevnt i § 14 skal det beløpet kjøperen skal betale kontant, utgjøre minst 35 prosent av varens kontantpris. Videre slås det blant annet fast at kontantinnsetningen ikke kan gjøres opp ved kreditt som kjøperen får av selgeren eller av en annen på grunnlag av avtale med selgeren.

Departementet har mottatt innspill om at det kan være behov for å vurdere om disse reglene fremdeles fyller sin tiltenkte funksjon. Grensen på 20 prosent av grunnbeløpet innebærer at kravene til egenkapital inntreffer ved kjøp der kontantprisen overstiger drøye 20 000 kroner. Det vises blant annet til at kreditttrammene på kredittkort og brukskontokreditt i dagens marked kan være såpass høye at det vil være mulig å omgå intensjonen bak reglene og kjøpe varer utelukkende ved bruk av eksempelvis kredittkort. Etter det departementet kjenner til, er dagens unntak for bøker innført særlig med tanke på kjøp av fysiske leksikon i flere bind. Ut fra dette hensynet synes ikke unntaket lenger å være særlig praktisk.

I forskriftsforslaget § 5-2 foreslås en videreføring av de nevnte bestemmelsene. I lys av at den nye finansavtaleloven inneholder strengere regler om kredittvurdering og en avslagsplikt etter § 5-4, stiller departementet likevel spørsmål om det vil få nevneverdige negative konsekvenser om bestemmelsene ikke videreføres.

Hensikten med bestemmelsene antas å være at en forbruker allerede på kjøpstidspunktet skal stille med en viss egenkapital kontant – noe som kan

stimulere til sparing og forhindre at større forbruk helt finansieres med kreditt. Unntaket for kredittprodukter som brukskontokreditt, utbredelsen av kredittkort, samt rammekreditt som boliglån, synes imidlertid å gjøre det enkelt å omgå denne intensjonen bak dagens regler.

12 Økonomiske og administrative konsekvenser av forskriftsforslaget

Forskriftsforslaget innebærer i hovedsak en videreføring av gjeldende rett og en gjennomføring av regler som er nødvendige for å oppfylle Norges forpliktelser etter EØS-avtalen i forbindelse med gjennomføring av EØS-direktiver i norsk rett.

Departementet viser til redegjørelsen i Prop. 92 LS (2019–2020) punkt 38 for en beskrivelse av hvilke parter som berøres av forskriftsforslaget. Det nevnes kort at næringsdrivende berøres av forskriftsforslaget først og fremst som tjenestetilbydere av finansielle tjenester, men også til en viss grad som finansforetakenes kunder. Privatpersoner, særlig forbrukere, berøres i egenskap av å være kunder ved avtaler om finansielle tjenester. Det offentlige berøres særlig av forslagens regler som gjelder utlån fra kommuner, Husbanken og offentlig virksomhet nevnt i forskriftsforslaget § 1-2 første ledd. Videre berøres Forbrukertilsynet og Markedsrådet av de foreslåtte reglene om tilsyn.

Forslaget innebærer en forenkling ved at regler som i dag er regulert i fem ulike forskrifter, nå foreslås regulert samlet i én forskrift til finansavtaleloven. Hensikten er at dette skal gi enklere tilgang til relevant regelverk og lavere kostnader for finansnæringen. Det må påregnes kostnader ved å omstille eksisterende avtaler, datasystemer mv. til nytt regelverk.

Høringsnotatet inneholder enkelte endringsforslag som ikke er foranlediget av gjennomføring av EØS-direktiver. Her nevnes forslagene som er nærmere omtalt i punkt 3 om elektronisk signatur, punkt 6 om kontoavtaler og betalingstjenester for mindreårige under barnevernets omsorg, punkt 7 om tilsyn og punkt 10.2.2 om krav til hvordan resultatet av en kredittvurdering skal formidles til en kunde.

Forskriftsforslaget gjelder avtaler om finansielle tjenester innenfor avtalerettens område. Utgangspunktet er derfor at det gjelder avtalefrihet når ikke annet følger av regler i lov eller med hjemmel i lov. Dette utgangspunktet innebærer dessuten at det er overlatt til tjenesteyteren selv å velge hvordan ulike plikter blir oppfylt. Eksempelvis kan plikten til å innta opplysninger i markedsføring av kredittavtaler, jf. forslaget § 3-4, oppfylles på mange ulike måter. Hvilke kostnader det vil ha for tjenesteyteren å oppfylle kravene, vil bl.a. avhenge av om markedsføringen skjer i radio, på tv, i annonser i publikasjoner, på sosiale medier, på egne nettsider, ved direkte markedsføring i post osv. Kostnadene vil også være avhengig av kommersielle avtaler og volum fra den enkelte tjenesteyteren. Departementet antar derfor at det vil være store variasjoner i hvilke kostnader en tjenesteyter vil ha som følge av de foreslåtte kravene, og at det neppe lar seg gjøre å tallfeste kostnader på

en måte som vil ha informativ verdi i forbindelse med vurderingen av forskriftsforslaget.

Så langt forskriftsforslaget viderefører gjeldende rettsregler, legger departementet til grunn at forskriftsforslaget ikke vil medføre en økning i finansinstitusjonenes økonomiske og administrative byrder.

Departementet kan ikke se at forslaget vil ha vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige, men det er likevel klart at det for Finanstilsynet vil medføre merarbeid av et visst omfang.

13 Merknader til de enkelte paragrafene i forslaget

Til § 1-1

Bestemmelsen angir forskriftens virkeområde.

Første ledd slår fast at forskriften gjelder for de samme tjenesteyterne som er omfattet av finansavtalelovens virkeområde.

Annet ledd gjennomfører sammen med § 1-2 første og annet ledd forbrukerkredittdirektivet artikkel 2 nr. 5, som angir at medlemsstatene kan unnta visse særskilte kredittyttere – som har det felles at de ikke yter kreditt som ledd i ordinær næringsvirksomhet – fra deler av reglene som er angitt i forbrukerkredittdirektivet. Unntaket synes i dag å være gjennomført dels gjennom forskrift om utvidet anvendelsesområde for lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven) § 1 og dels gjennom forskrift 7. mai 2010 nr. 654 om kredittavtaler mv. § 1 tredje punktum og § 4 første ledd bokstav a og annet ledd.

Når det gjelder virksomhet omfattet av forskrift om kredittavtaler mv. § 1 bokstav d, er disse i forskriftsforslaget annet ledd annet punktum betegnet som «samvirkeforetak som tilbyr kreditt til egne medlemmer på særskilte vilkår», jf. her tilsvarende terminologi i finansavtaleloven § 3-35 første ledd bokstav b.

Til § 1-2

Første ledd viderefører til dels gjeldende forskrift 11. februar 2000 nr. 102 om utvidet anvendelsesområde for lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven) § 1. I den gjeldende forskriften er det angitt at gjeldende finansavtalelov §§ 53, 54, 54 b og 55 skal gjelde for kredittgivere nevnt i bokstav a til c. Dette følger nå direkte av finansavtaleloven § 1-2 første ledd, som angir virkeområdet for reglene i lovens kapittel 2, hvor de aktuelle bestemmelsene er videreført. Henvisningen til disse paragrafene er derfor ikke videreført i forskriftsforslaget. Gjeldende §§ 48, 49 og 50 gjelder forhold som nå er regulert i finansavtaleloven kapittel 3 del II. Flere av bestemmelsene er imidlertid endret og må ses i sammenheng med andre av reglene kapittel 3 del II. Departementet foreslår derfor at reglene i §§ 3-9 til 3-15 skal gjelde for kredittyttere som nevnt i

forskriftsforslaget § 1-2 første ledd nr. 1 til 3. Departementet ber om høringsinstansenes syn på om også andre regler i finansavtaleloven kapittel 3 bør gjøres gjeldende for disse kredittytterne.

Når det gjelder *annet ledd*, vises til merknaden til § 1-1 annet ledd.

Bestemmelsen i *tredje ledd* er ny og foreslås for å sikre at reglene i finansavtaleloven § 2-6 også får anvendelse på betalingstransaksjoner som ikke anses å skje «på formuerettens område», jf. finansavtaleloven § 1-2 første ledd. Bestemmelsen er nærmere drøftet i høringsnotatet punk 2.1, hvor departementet også reiser spørsmålet om det vil være hensiktsmessig å stryke vilkåret «på formuerettens område» fra finansavtaleloven § 1-2 første ledd og dermed utvide virkeområdet for finansavtaleloven kapittel 2 til å gjelde betalingsoppgjør og pengekrav generelt.

I *fjerde ledd* foreslås det særskilte tilpasninger til anvendelsen av regler i finansavtaleloven for kredittavtaler der kredittytteren er en kommune. I *femte ledd* foreslås det tilsvarende tilpasninger når kredittavtaler inngås med Husbanken som kredittyster. Fjerde og femte ledd er nærmere drøftet i punkt 2.2.

Forskriftsforslaget § 1-2 er foreslått med hjemmel i finansavtaleloven § 1-1 annet ledd og § 3-22 sjette ledd.

Til § 1-3

Første ledd tilsvarer finansavtaleloven § 1-9 første ledd om ufravikelighet. Den viderefører dels gjeldende forskrift 7. mai 2010 nr. 654 om kredittavtaler mv. § 2. Det vises for øvrig til definisjonen av «forbruker» i finansavtaleloven § 1-4 første ledd. Finansavtaleloven § 1-4 første ledd annet punktum innebærer at en videre personkrets anses som «forbruker» etter forskriftsforslaget enn etter gjeldende forskrift om kredittavtaler mv. Av denne grunn foreslås det i *annet ledd* å innta en ny bestemmelse som bygger på finansavtaleloven § 1-9 annet ledd. Departementet har vurdert om det bør inntas i forskriftsforslaget at reglene i forskriftsforslaget § 4-1 ikke kan fravikes til skade for noen kunde, jf. her gjeldende forskrift 18. februar 2019 nr. 135 om betalingstjenester § 1 annet ledd. I lys av utformingen av finansavtaleloven § 1-9 annet ledd annet punktum med henvisning til finansavtaleloven § 4-16, § 4-17 og § 4-18 er det departementets foreløpige syn at det ikke er nødvendig å innta bestemmelser i forskriftsforslaget om at reglene i forskriftsforslaget § 4-1 ikke kan fravikes til skade for noen kunder. Det vises også til merknaden til forskriftsforslaget § 4-1.

Til § 1-4

Første ledd svarer til gjeldende forskrift 7. mai 2010 nr. 654 om kredittavtaler mv. § 5. *Annet ledd* svarer § 6 i forskriften, mens *tredje ledd* svarer til § 7. Paragrafen gjennomfører forbrukerkredittdirektivet artikkel 3 bokstav i og artikkel 19 nr. 2, jf. vedlegg 1 til direktivet.

Enkelte begreper i paragrafen er ajourført for å samsvare med terminologien i finansavtaleloven. Begrepene er nærmere definert i finansavtaleloven kapittel 1 del II. Det er også foreslått å benytte en oppjustert eurokurs ved konvertering av beløpet i forbrukerkredittdirektivets vedlegg I punkt II bokstav g. Det vises til høringsnotatet punkt 4.

Til forskjell fra etter gjeldende rett vil reglene i forskriftsforslaget § 1-4 ikke gjelde for effektiv rente ved boliglån. Det vises til forskriftsforslaget § 1-5 hvor det er foreslått særskilte regler for beregning av effektiv rente til bruk ved boliglån.

Paragrafen er foreslått med hjemmel i finansavtaleloven § 1-7 femte ledd. For øvrig vises til punkt 4.

Til § 1-5

Paragrafen gir nærmere regler om beregning av den effektive renten ved boliglån og gjennomfører boliglåndirektivet artikkel 4 nr. 15 og artikkel 17.

Første ledd første punktum gjennomfører sammen med *annet og tredje ledd* boliglåndirektivet artikkel 17 nr. 1 og 7. *Første ledd annet punktum nr. 1 til 4* gjennomfører boliglåndirektivet artikkel 17 nr. 2, 3, 4 og 5.

Annet til fjerde ledd gjennomfører vedlegg 1 til boliglåndirektivet.

Det er gjort tilsvarende tilpasninger til finansavtalelovens terminologi og valg av eurokurs som for beregning av effektiv rente etter forskriftsforslaget § 1-4, og det vises derfor til merknadene til § 1-4. Se for øvrig punkt 4.

Paragrafen er foreslått med hjemmel i finansavtaleloven § 1-7 femte ledd.

Til § 2-1

Første ledd viderefører gjeldende forskrift 7. mai 2010 nr. 654 om kredittavtaler mv. § 8 første ledd.

Annet ledd gjennomfører forbrukerkredittdirektivet artikkel 16 nr. 3 og viderefører gjeldende forskrift om kredittavtaler § 9.

Paragrafen foreslås med hjemmel i finansavtaleloven § 2-10 tredje ledd.

Til § 3-1

Paragrafen viderefører gjeldende forskrift 5. april 2017 nr. 437 om markedsføring av kreditt § 2 annet ledd. § 2 første ledd er videreført i finansavtaleloven § 3-3 annet ledd.

Paragrafen foreslås med hjemmel i finansavtaleloven § 3-3 tredje ledd. Se for øvrig punkt 8.3.1.

Til § 3-2

Paragrafen viderefører gjeldende forskrift 5. april 2017 nr. 437 om markedsføring av kreditt § 3.

Paragrafen foreslås med hjemmel i finansavtaleloven § 3-3 tredje ledd. Se for øvrig punkt 8.3.1.

Til § 3-3

Paragrafen viderefører gjeldende forskrift 5. april 2017 nr. 437 om markedsføring av kreditt § 4. Henvisningen i første punktum i gjeldende forskrift til gjeldende finansavtalelov § 46 første og annet ledd foreslås erstattet med en henvisning til forskriftsforslaget § 3-4. Dessuten er ordet «kreditt» i første punktum erstattet av «kredittavtale», men uten at det er tilsiktet realitetsendring. Endringen bringer ordlyden i samsvar med ordlyden i forskriften for øvrig. «Kredittavtale» er definert i finansavtaleloven § 1-7 første ledd.

Paragrafen gis med hjemmel i finansavtaleloven § 3-3 tredje ledd. Se for øvrig punkt 8.3.1.

Til § 3-4

Reglene om markedsføring av kredittavtaler er behandlet i punkt 8, se særlig punkt 8.3.2.

Første ledd viderefører dels gjeldende finansavtalelov § 46 første ledd. Paragrafen foreslås også å gjennomføre boliglåndirektivet artikkel 11.

Nr. 1 gjennomfører forbrukerkredittdirektivet artikkel 4 nr. 2 bokstav a og bokstav c og viderefører gjeldende finansavtalelov § 46 første ledd bokstav a.

Bestemmelsen gjennomfører også boliglåndirektivet artikkel 11 nr. 2 bokstav c og e.

Nr. 2 gjennomfører forbrukerkredittdirektivet artikkel 4 nr. 2 bokstav b, jf. definisjonen i artikkel 3 bokstav l, og foreslås gitt en annen ordlyd enn gjeldende finansavtalelov § 46 første ledd bokstav b. Innholdsmessig svarer opplysningene til den nye finansavtaleloven § 3-34 første ledd bokstav b. Det vises til proposisjonens merknad om valg av terminologi. Bestemmelsen gjennomfører også boliglåndirektivet artikkel 11 nr. 2 bokstav d.

Nr. 3 gjennomfører forbrukerkredittdirektivet artikkel 4 nr. 2 bokstav d og viderefører gjeldende finansavtalelov § 46 første ledd bokstav c. Bestemmelsen gjennomfører også boliglåndirektivet artikkel 11 nr. 2 bokstav f. Ordlyden er tilpasset § 3-25 bokstav f i den nye finansavtaleloven.

Nr. 4 gjennomfører forbrukerkredittdirektivet artikkel 4 nr. 2 bokstav e og viderefører gjeldende finansavtalelov § 46 første ledd bokstav d. Ordlyden er tilpasset § 3-34 første ledd bokstav d i den nye finansavtaleloven.

Nr. 5 gjennomfører forbrukerkredittdirektivet artikkel 4 nr. 2 bokstav f og viderefører gjeldende finansavtalelov § 46 første ledd bokstav e. Ordlyden er foreslått endret for å samsvare med ny finansavtalelov § 3-28 bokstav a og er ikke ment å innebære en realitetsendring. Se også nr. 6. Bestemmelsen gjennomfører også boliglåndirektivet artikkel 11 nr. 2 bokstav h.

Nr. 6 gjennomfører forbrukerkredittdirektivet artikkel 4 nr. 2 bokstav f og viderefører gjeldende finansavtalelov § 46 første ledd bokstav e. Se også nr. 5. Bestemmelsen gjennomfører også boliglåndirektivet artikkel 11 nr. 2 bokstav g og i. Terminologien er tilpasset § 3-34 første ledd bokstav f i den nye finansavtaleloven.

Nr. 7 gjennomfører forbrukerkredittdirektivet artikkel 2 nr. 3 og viderefører gjeldende finansavtalelov § 46 første ledd bokstav f. Bestemmelsen gjennomfører også boliglåndirektivet artikkel 11 nr. 4. Terminologien er tilpasset ny finansavtalelov § 3-34 første ledd bokstav g.

Nr. 8 er ny og gjennomfører boliglåndirektivet artikkel 11 nr. 2 bokstav j. Det foreslås at opplysningskravet også gjøres gjeldende for eventuelle valutalån som ikke er boliglån. Slike lån antas å ligge utenfor forbrukerkredittdirektivets harmoniserte virkeområde.

Nr. 9 er ny og gjennomfører boliglåndirektivet artikkel 11 nr. 2 bokstav b. Forbrukerkredittdirektivet artikkel 4 har ikke et tilsvarende opplysningskrav.

Nr. 10 er ny og gjennomfører boliglåndirektivet artikkel 11 nr. 2 bokstav a. Forbrukerkredittdirektivet artikkel 4 har ikke et tilsvarende opplysningskrav.

Annet ledd første punktum gjennomfører innledningen til forbrukerkredittdirektivet artikkel 2 nr. 2 og viderefører gjeldende finansavtalelov § 46 annet ledd. Annet ledd gjennomfører også boliglåndirektivet artikkel 11 nr. 3. Boliglåndirektivet krever at medlemsstatene skal vedta kriterier for fastsetting av et representativt eksempel. Det foreslås å gi Finanstilsynet kompetanse til å vedta nærmere kriterier for et representativt eksempel.

Paragrafen gis med hjemmel i finansavtaleloven § 3-3 tredje ledd.

Til § 3-5

Paragrafen viderefører gjeldende forskrift 5. april 2017 nr. 437 om markedsføring av kreditt § 5. Ordet «kreditt» i første punktum er erstattet av «kredittavtale», men uten at det er tilsiktet realitetsendring. Endringen bringer ordlyden i samsvar med ordlyden i forskriften for øvrig. «Kredittavtale» er definert i finansavtaleloven § 1-7 første ledd.

Bestemmelsen i *første ledd nr. 6* er ny og foreslås for å gjennomføre boliglåndirektivet artikkel 11 nr. 2 bokstav e. Departementet foreslår at forbudet mot å fremheve en annen rentesats på en mer fremtredende måte enn den effektive renten skal gjelde for all kreditt. Det er vanskelig å se noen grunn til at et slikt

forbud utelukkende bør gjelde for boliglån. Boliglåndirektivet artikkel 11 nr. 2 angir at den effektive renten må angis minst like fremtredende som enhver annen rente. Direktivbestemmelsen foreslås gjennomført med en ordlyd som språklig passer inn i paragrafen ellers.

Paragrafen gis med hjemmel i gjeldende finansavtalelov § 3-3 tredje ledd. Se for øvrig punkt 8.3.1.

Til § 3-6

Bestemmelsen gjennomfører boliglåndirektivet artikkel 13 nr. 1, som krever at generelle opplysninger om boliglån til enhver tid er tilgjengelige. Artikkel 13. nr. 1 angir ikke et bestemt tidspunkt i relasjon til kontraktsinngåelse, men angir at slike opplysninger skal være tilgjengelige til «enhver tid» Det vises til merknadene til § 3-3 i Prop. 92 LS (2019–2020). Bestemmelsen vil også gjelde for oppdragsforetak, jf. nærmere Prop. 92 LS (2019–2020) punkt 13.

Nr. 1 gjennomfører boliglåndirektivet artikkel 13 nr. 1 bokstav a. Ordlyden er tilpasset utformingen i finansavtaleloven § 3-24 bokstav a.

Nr. 2 gjennomfører boliglåndirektivet artikkel 13 nr. 1 bokstav b. Ordlyden er tilpasset utformingen i finansavtaleloven § 3-34 første ledd bokstav a.

Nr. 3 gjennomfører boliglåndirektivet artikkel 13 nr. 1 bokstav g. Ordlyden er tilpasset utformingen i finansavtaleloven § 3-28 bokstav a og § 3-34 første ledd bokstav e.

Nr. 4 gjennomfører boliglåndirektivet artikkel 13 nr. 1 bokstav i. Ordlyden er tilpasset utformingen i finansavtaleloven § 3-34 første ledd bokstav f.

Nr. 5 gjennomfører boliglåndirektivet artikkel 13 nr. 1 bokstav m. Ordlyden er tilpasset utformingen i finansavtaleloven § 3-34 første ledd bokstav g.

Nr. 6 gjennomfører boliglåndirektivet artikkel 13 nr. 1 bokstav j. Ordlyden er tilpasset utformingen i finansavtaleloven § 3-34 første ledd bokstav i.

Nr. 7 gjennomfører boliglåndirektivet artikkel 13 nr. 1 bokstav l. Ordlyden er tilpasset utformingen i finansavtaleloven § 3-34 første ledd bokstav j.

Nr. 8 gjennomfører boliglåndirektivet artikkel 13 nr. 1 bokstav k. Ordlyden er tilpasset utformingen i finansavtaleloven § 3-25 bokstav g.

Nr. 9 gjennomfører boliglåndirektivet artikkel 13 nr. 1 bokstav d. Ordlyden er tilpasset utformingen i finansavtaleloven § 3-25 bokstav f.

Nr. 10 gjennomfører boliglåndirektivet artikkel 13 nr. 1 bokstav e. Ordlyden er tilpasset utformingen i finansavtaleloven § 3-28 bokstav d.

Nr. 11 gjennomfører boliglåndirektivet artikkel 13 nr. 1 bokstav h. Ordlyden er tilpasset utformingen i finansavtaleloven § 3-28 bokstav f.

Nr. 12 gjennomfører boliglåndirektivet artikkel 13 nr. 1 bokstav f.

Nr. 13 gjennomfører boliglåndirektivet artikkel 13 nr. 1 bokstav n. Ordlyden er tilpasset utformingen i finansavtaleloven § 3-34 første ledd bokstav h.

Paragrafen foreslås med hjemmel i finansavtaleloven § 3-3 tredje ledd og er nærmere behandlet i punkt 9.

Til § 3-7

Paragrafen gjennomfører forbrukerkredittdirektivet artikkel 21 bokstav a og viderefører gjeldende finansavtalelov § 81 første ledd og § 86.

Paragrafen er foreslått med hjemme i finansavtaleloven § 3-3 tredje ledd.

Til § 3-8

Paragrafen gjennomfører betalingskontodirektivet artikkel 3 og foreslås med hjemmel i finansavtaleloven § 3-33.

Artikkel 3 inneholder plikter for medlemsstatene og Den europeiske bankmyndigheten (EBA). Departementet foreslår derfor at kompetanse kan legges til Finanstilsynet gjennom en henvisning til direktivets regler og delegert kommisjonsforordning (EU) 2018/32.

Det vises til høringsnotatet punkt 5.

Til § 3-9

Paragrafen gjennomfører i *første ledd første punktum* betalingskontodirektivet artikkel 4 nr. 1, som dels også kan anses gjennomført i finansavtaleloven § 3-22, jf. § 3-33. Første ledd *annet punktum* gjennomfører betalingskontodirektivet artikkel 4 nr. 2 første ledd. Det er ikke foreslått å benytte den nasjonale valgmuligheten etter artikkel 4 nr. 2 annet ledd. Denne valgmuligheten innebærer at det er adgang for medlemsstatene til å kreve at et standardisert gebyrpropplysningskjema «skal framlegges sammen med alle opplysninger som kreves i henhold til annet unionsregelverk eller annen nasjonal lovgivning om betalingskontoer og tilhørende tjenester».

Annet ledd gjennomfører betalingskontodirektivet artikkel 4 nr. 3, mens *tredje ledd* gjennomfører artikkel 4 nr. 4 første ledd. Artikkel 4 nr. 4 annet ledd er ikke foreslått gjennomført særskilt i forskriftsforslaget, i det direktivets krav her kan anses konsumert av reglene i finansavtaleloven § 3-1 annet ledd.

Fjerde ledd gjennomfører artikkel 4 nr. 5.

Femte ledd foreslås til gjennomføring av delegert kommisjonsforordning (EU) 2018/34, jf. betalingskontodirektivet artikkel 4 nr. 6 tredje ledd.

Paragrafen foreslås med hjemmel i finansavtaleloven § 3-33.

Til § 3-10

Bestemmelsen gjennomfører betalingskontodirektivet artikkel 6 nr. 1 og 2.

Paragrafen gis med hjemmel i finansavtaleloven § 3-3 tredje ledd, § 3-23 fjerde ledd og § 3-33.

Til § 3-11

Første ledd gjennomfører boliglåndirektivet artikkel 14 nr. 2. Bestemmelsen innebærer at det skal benyttes et særskilt kredittopplysnings skjema ved boliglån, jf. også finansavtaleloven § 3-35 første ledd bokstav a og annet ledd.

Annet ledd viderefører gjeldende forskrift 7. mai 2010 nr. 6654 om kredittavtaler mv. § 3 annet ledd og gjennomfører forbrukerkredittdirektivet artikkel 6 nr. 1 annet ledd, jf. også finansavtaleloven § 3-35 første ledd bokstav b og annet ledd.

Tredje ledd viderefører gjeldende forskrift 7. mai 2010 nr. 6654 om kredittavtaler mv. § 3 første ledd og gjennomfører forbrukerkredittdirektivet artikkel 5 nr. 1 annet punktum, jf. også finansavtaleloven § 3-35 første ledd bokstav c og annet ledd.

Det vises for øvrig til punkt 15.5.2 i Prop. 92 LS (2019–2020) og til merknaden til finansavtaleloven § 3-35.

Paragrafen er foreslått med hjemmel i finansavtaleloven § 3-35 første ledd.

Til § 3-12

Bestemmelsen viderefører forskrift 20. juni 2014 nr. 777 om opplysningsplikt og angrerett mv. § 1 første og tredje ledd for avtaler som er omfattet av finansavtaleloven. Nytt sammenliknet med gjeldende lov, er at skjemaet skal fastsettes av Forbrukertilsynet. Etter gjeldende forskrift er det ikke utpekt noe offentlig organ som har kompetanse til å fastsette hvilket skjema som skal brukes.

Gjeldende angrerettsskjema til bruk ved finansielle tjenester er tilgjengelig her:

<https://signform.no/dss/index.php?view=forms&id=12>

Paragrafen er foreslått med hjemmel i finansavtaleloven § 3-23 fjerde ledd og § 3-41 femte ledd.

Til § 3-13

Paragrafen svarer innholdsmessig til forslaget til § 3-20 femte ledd bokstav d i Prop. 92 LS (2019-2020). Det vises til høringsnotatet punkt 3.

Paragrafen foreslås med hjemmel i finansavtaleloven § 3-20 sjette ledd.

Til § 3-14

Paragrafen viderefører innholdsmessig - for avtaler omfattet av finansavtaleloven - gjeldende regler i forskrift 5. desember 2016 nr. 1454 om utenrettslige tvisteløsningsordninger etter forsikringsavtaleloven og finansavtaleloven.

Første ledd tilsvarer gjeldende forskrift § 1 om godkjenning av klageorgan. *Annet ledd* tilsvarer regler om klageorganets virksomhet i gjeldende forskrift § 2 første

ledd, mens gjeldende § 2 annet ledd gjenfinnes i *tredje ledd*. Regler om forholdet til alminnelige domstoler, jf. gjeldende forskrift § 3, er foreslått videreført i *fjerde ledd*.

Paragrafen er foreslått med hjemmel i finansavtaleloven § 3-54 første og annet ledd.

Til § 3-15

Bestemmelsen er nærmere behandlet i punkt 7 og er foreslått med hjemmel i finansavtaleloven § 3-55 fjerde ledd.

Første ledd slår fast at bestemmelsene gitt i eller i medhold av finanstilsynsloven § 7 første til tredje ledd gjelder så langt de passer tilsvarende for ansatte i Forbrukertilsynet og medlemmer av Markedsrådet. Det samme følger av finansavtaleloven § 3-55 tredje ledd. Bestemmelsen er inntatt av pedagogiske grunner.

Annet ledd angir at reglene i finanstilsynsloven § 7 fjerde til syvende ledd skal gjelde for ansatte i Forbrukertilsynet og medlemmer av Markedsrådet «så langt disse kan føre tilsyn med virksomhet som nevnt i finanstilsynsloven § 1 første ledd». Dette innebærer en noe snevrere personkrets enn hva som ellers ville følge av finansavtaleloven § 3-55 tredje ledd.

Tredje ledd gir regler om tilpasninger for hvem som skal inneha Finanstilsynsdirektørens kompetanse i forskrift 15. september 2006 nr. 1067 om forbud mot handel i aksjer mv. og rapporteringsplikt for handel i finansielle instrumenter for tjenestemenn i Finanstilsynet, når reglene i den nevnte forskriften gjøres gjeldende for Forbrukertilsynet og Markedsrådet.

Fjerde ledd foreslås som følge av at reglene i finanstilsynsloven § 7 åttende ledd synes lite praktiske for Forbrukertilsynet og Markedsrådet.

Til § 4-1

Regler i gjeldende forskrift 18. februar 2019 nr. 135 om betalingstjenester er i hovedsak inntatt i ny finansavtalelov §§ 4-16 til 4-18. I forskriften §§ 5, 6 og 7 er det bestemt at fullmaktstjenester skal utøves i samsvar med visse bestemmelser i forskrift 15. februar 2019 nr. 152 om systemer for betalingstjenester. Etter departementets syn er det rettslig sett neppe nødvendig å henvise til reglene i forskrift om systemer for betalingstjenester, dersom hensikten med henvisningen er å sørge for at regler i forskrift om systemer for betalingstjenester skal gjelde ved fullmaktforetakenes virksomhet som angitt i finansavtaleloven § 4-16 til § 4-17. Forskriftsforslaget inneholder likevel et forslag som går ut på å videreføre slike henvisninger i forskrift, fordi henvisningene antas å kunne ha en informativ verdi for brukerne av reglene i finansavtaleloven. Departementet ber likevel høringsinstansene om å uttale seg om forslaget.

Paragrafen er foreslått med hjemmel i finansavtaleloven § 4-16 sjette ledd.

Til § 4-2

Paragrafen gjelder inngåelse av avtale om konto og betalingstjenester for mindreårige under barnevernets omsorg. Bestemmelsen er nærmere behandlet i punkt 6.

Paragrafen er foreslått med hjemmel i finansavtaleloven § 4-52 fjerde ledd og § 3-4 tredje ledd.

Bestemmelsen åpner for at den kommunale barnevernstjenesten, eventuelt fosterforeldrene eller barnevernsinstitusjon der den mindreårige har opphold, kan inngå kontoavtale og avtale om betalingstjenester på vegne av den mindreårige. Det er dermed den mindreårige som er tjenesteyterens «kunde» i relasjon til forskjellig regelverk, herunder hvitvaskingsreglene.

Til § 5-1

Bestemmelsen er nærmere behandlet i punkt 10.

Første ledd gjennomfører sammen med finansavtaleloven § 3-29 boliglåndirektivet artikkel 20 nr. 3.

Annet ledd gjennomfører boliglåndirektivet artikkel 20 nr. 1 tredje punktum. Departementet anser at det vil være hensiktsmessig med en uttrykkelig gjennomføring, selv om en slik kontroll som nevnt i annet ledd må kunne sies å følge av det overordnede kravene til tjenesteyteren i finansavtaleloven § 3-1 første ledd og kravet til grundighet i § 5-2 første ledd.

Tredje ledd gjennomfører boliglåndirektivet artikkel 19 om eiendomsvurdering.

Fjerde og femte ledd bygger på forslag i høringsnotat om ny finansavtalelov 7. september 2017. Forslaget innebærer at resultatet av en kredittvurdering skal formidles til kunden gjennom en trafikklysmoell. Til forskjell fra forslaget i høringsnotatet 7. september 2017, foreslås det nå i fjerde ledd annet punktum at Finanstilsynet i forskrift kan fastsette en teknisk standard for presentasjonsformatet som kredittyteren skal bruke. Det vises til tilsvarende kompetanse som er gitt Finanstilsynet etter finansavtaleloven § 4-20 tredje ledd og forskriftsforslaget § 3-8 og § 3-12 annet ledd. Se også merknaden til forskriftsforslaget § 3-11.

I *sjette ledd* foreslås at trafikklysmoellen i fjerde og femte ledd ikke skal gjelde der kommunen er kredittyter. Se nærmere punkt 2.3.4 om begrunnelsen for forslaget.

Paragrafen er foreslått med hjemmel i finansavtaleloven § 5-2 fjerde ledd og § 5-3 femte ledd.

Til § 5-2

Bestemmelsen viderefører gjeldende forskrift 7. mai 2010 nr. 654 om kredittavtaler mv. §§ 14 og 15 er foreslått med hjemmel i § 5-6 i den nye finansavtaleloven. Den er nærmere behandlet i punkt 11.

Til § 6-1

Paragrafen innebærer at reglene i forskriften § 5-1 også skal gjelde ved kredittvurdering i forbindelse med kausjonsavtaler. Det vises til merknaden til § 5-1.

Paragrafen er foreslått med hjemmel i finansavtaleloven § 6-1 annet ledd annet punktum, jf. § 5-2 fjerde ledd.

Forskrift om finansavtaler (finansavtaleforskriften)

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1-1 Forskriftens virkeområde

(1) Reglene i denne forskriften gjelder for tjenesteytere som er omfattet av reglene i finansavtaleloven.

(2) For kredittyttere nevnt i § 1-2 første ledd, så langt slike kredittyttere ikke er omfattet av virkeområdet etter finansavtaleloven § 1-2, gjelder reglene i forskriften §§ 1-4, 2-1, 3-11 og 5-2. Med unntak for § 3-11 første og tredje ledd gjelder det samme for samvirkeforetak som tilbyr kreditt til egne medlemmer på særskilte vilkår.

§ 1-2 Særlige regler om finansavtalelovens virkeområde

(1) Finansavtaleloven §§ 3-9 til 3-15 og § 3-22 gjelder for følgende kredittyttere i den utstrekning kredittytteren ikke omfattes av finansavtaleloven § 1-2 sjette ledd:

1. pensjonskasser, pensjonsfond og andre pensjonsinnsparinger under offentlig tilsyn
2. offentlige kredittinstitusjoner og fond
3. stiftelser.

(2) For samvirkeforetak som er omfattet av § 1-1 annet ledd, gjelder reglene i finansavtaleloven § 3-22 ved avtale om brukskontokreditt, jf. finansavtaleloven § 1-7 åttende ledd. For andre former for kredittavtaler som slike foretak inngår med forbrukere, gjelder bare opplysningsplikt etter regler i finansavtaleloven § 3-22, jf. § 3-25 bokstav g og § 3-34 første ledd bokstav f.

(3) Finansavtaleloven § 2-6 gjelder ved bruk av betalingsinstrument ved betalingsoppgjør også utenfor formuerettens område.

(4) Følgende bestemmelser i finansavtaleloven gjelder ikke for kredittavtale der en kommune er kredittytter: § 3-26 bokstav b, § 3-55, § 5-3 fjerde ledd, § 5-4 og reglene om misligholdt avslagsplikt etter § 5-5.

(5) Følgende bestemmelser i finansavtaleloven gjelder ikke for kredittavtale der Husbanken er kredittytter: § 3-26 bokstav b, § 3-55 og § 5-3 fjerde ledd.

§ 1-3 Ufravikelighet

(1) Forskriften kan ikke fravikes ved avtale til skade for en forbruker.

(2) Når kunden ikke er forbruker, viker forskriften for avtale, etablert praksis mellom partene eller annen sedvane som anses bindende mellom partene.

§ 1-4 Definisjon av effektiv rente

(1) Med effektiv rente, jf. finansavtaleloven § 1-7 femte ledd, menes kredittkostnadene uttrykt i prosent per år av kredittbeløpet, beregnet i samsvar med en matematisk formel som fremgår av annet ledd og på grunnlag av forutsetninger som nevnt i fjerde og femte ledd. For boliglån gjelder § 1-5.

(2) Effektiv rente skal beregnes i samsvar med følgende matematiske formel, som på årsbasis setter likhetstegn mellom samlet nåverdi av benyttede kredittmuligheter og samlet nåverdi av tilbakebetalinger og betaling av kredittkostnader:

$$\sum_{k=1}^m C_k (1+X)^{-t_k} = \sum_{l=1}^{m'} D_l (1+X)^{-s_l}$$

Tegnforklaring:

X	Effektiv rente
m	Nummeret på siste kredittutbetaling
k	Nummeret på en kredittutbetaling hvor $1 \leq k \leq m$
C_k	Størrelsen på kredittutbetaling k
t_k	Tidsintervallet, uttrykt i år eller brøkdeler av et år, mellom tidspunktet for første kredittutbetaling og tidspunktene for hver etterfølgende kredittutbetaling, hvor $t_1 = 0$
m'	Nummeret på siste kostnadsbetaling
l	Nummeret på en kostnadsbetaling
D_l	Størrelsen på en kostnadsbetaling
S_l	Tidsintervallet, uttrykt i år eller brøkdeler av et år, mellom tidspunktet for første kredittutbetaling og tidspunktene for hver kostnadsbetaling

(3) Ved bruk av formelen i annet ledd skal det tas hensyn til følgende:

1. Beløpene som betales av partene på forskjellige tidspunkter, er ikke nødvendigvis like store og betales ikke nødvendigvis med like store tidsintervaller.
2. Starttidspunktet er tidspunktet for første kredittutbetaling.
3. Tidsintervallene skal uttrykkes i år eller i brøkdeler av år. Et år skal antas å ha 365 dager eller, ved skuddår, 366 dager, 52 uker eller 12 måneder. Hver måned skal antas å ha 30,41666 dager (= 365/12), uavhengig av om det er tale om et skuddår.
4. Effektiv rente skal oppgis med en nøyaktighet av minst en desimal nøyaktighet, basert på vanlige avrundingsregler.
5. Formelen kan skrives om, slik at det kun brukes en enkelt sum og begrepet bevegelser (A_k), som vil være positive eller negative, det vil si henholdsvis betalt eller mottatt i perioder 1 til k, uttrykt i år, det vil si:

$$S = \sum_{k=1}^n A_k (1+X)^{-t_k}$$

hvor S er den aktuelle bevegelsesdato. Hvis målet er å beholde ekvivalensen mellom bevegelsene, vil verdien være null.

(4) Ved beregning av effektiv rente i samsvar med annet og tredje ledd skal følgende forutsetninger bli lagt til grunn:

1. Som kredittkostnader regnes kostnader, herunder rente, provisjon, gebyr, avgifter og andre utgifter som kunden skal betale i forbindelse med kreditten, jf. finansavtaleloven § 1-7 syvende ledd. Misligholdskostnader eller kostnader som i tillegg til en kjøpesum skal betales uavhengig av om det gjøres opp kontant eller på kreditt, regnes ikke som kredittkostnader. Kostnader ved føring av en konto til bruk ved både betalingstransaksjoner og utnyttelse av kredittmuligheten, kostnader ved bruk av et betalingsmiddel i forbindelse med både betalingstransaksjoner og utnyttelse av kredittmuligheten og andre kostnader i forbindelse med betalingstransaksjoner skal regnes som kredittkostnader, med mindre det ikke er obligatorisk for kunden å åpne kontoen, og kostnadene i forbindelse med kontoen klart er angitt særskilt i kredittavtalen eller i en eventuell annen avtale som er inngått med kunden.
2. Det skal forutsettes at kredittavtalen er gyldig i det avtalte tidsrom, og at partene oppfyller sine forpliktelser i samsvar med avtalen.
3. Hvis nominell rente eller andre kredittkostnader i medhold av kredittavtalen kan variere, og det ikke er mulig å fastsette disse på beregningstidspunktet, skal det forutsettes at nominell rente og andre kredittkostnader er konstante i forhold til utgangsnivået og anvendes inntil kredittavtalen utløper.

(5) I den grad det er nødvendig skal også følgende supplerende forutsetninger ved beregning av effektiv rente i samsvar med annet og tredje legges til grunn:

1. Hvis kunden etter kredittavtalen står fritt med hensyn til å utnytte en kredittmulighet, skal tilgjengelig kredittbeløp, jf. finansavtaleloven § 1-7 sjette ledd, anses utnyttet i sin helhet med det samme.
2. Hvis kunden etter kredittavtalen står fritt med hensyn til å utnytte en kredittmulighet, men slik at det ved utnyttelse av kredittmuligheten er knyttet begrensninger med hensyn til beløp og tidsrom, skal kredittmuligheten anses utnyttet på den tidligste av de i avtalen fastsatte datoer og i samsvar med nevnte begrensninger.
3. Hvis kredittavtalen gir forskjellige muligheter for å utnytte en kredittmulighet med forskjellige kredittkostnader, skal det forutsettes at kunden utnytter tilgjengelig kredittbeløp og til den høyeste kredittkostnaden for slik utnyttelse av kredittmuligheten som er vanligst for aktuell kredittavtale.
4. Ved avtale om rammekreditt skal det forutsettes at tilgjengelig kredittbeløp blir utnyttet i sin helhet og for kredittavtalens løpetid. Hvis kredittavtalens løpetid er ukjent, skal det forutsettes en løpetid på tre måneder.
5. Ved tidsbegrenset kredittavtale som ikke er en avtale om rammekreditt, skal det forutsettes at kreditten er stilt til rådighet for en periode på ett år regnet fra datoen for den første utnyttelsen av kredittmuligheten, og at den endelige betalingen fra kunden innfrir det utestående i form av kreditt, renter og

eventuelle andre kredittkostnader. Det skal for slike avtaler også forutsettes at kreditten betales tilbake av kunden i like store månedlige nedbetalinger, og første gang én måned etter datoen for den første utnyttelsen av kredittmuligheten. I tilfeller der kreditten skal betales tilbake i sin helhet ved én enkelt betaling i hver betalingsperiode, skal kundens suksessive utnyttelser av kredittmuligheten og tilbakebetalinger av hele kreditten forutsettes å foregå i en periode på ett år. Renter og andre kredittkostnader beregnes i overensstemmelse med disse utnyttelsene av kredittmuligheten og tilbakebetalingene av kreditten og som fastsatt i kredittavtalen. Med «tidsubegrenset kredittavtale» menes i første til fjerde punktum en kredittavtale uten fast løpetid, herunder kreditter som skal betales tilbake i sin helhet innen eller etter en periode, men som etter tilbakebetaling igjen står til rådighet for fornyet utnyttelse.

6. Ved andre kredittavtaler enn avtaler om rammekreditt og tidsubegrensede kredittavtaler som omhandlet i nr. 4 og 5 skal det, dersom datoen eller beløpet for en tilbakebetaling av kreditt som skal foretas av kunden, ikke kan fastslås, forutsettes at tilbakebetalingen skjer på den tidligste datoen som er angitt i kredittavtalen, og med det laveste beløpet kredittavtalen åpner for. Dersom datoen for inngåelsen av kredittavtalen er ukjent, skal det for slike avtaler også forutsettes at datoen for den første utnyttelsen av kredittmuligheten er den datoen som gir det korteste intervallet mellom den datoen og datoen for den første betalingen som skal foretas av kunden.
7. Dersom datoen eller beløpet for en betaling som skal foretas av kunden, ikke kan fastslås på grunnlag av kredittavtalen eller forutsetningene i nr. 4, 5 eller 6, skal det forutsettes at betalingen foretas i overensstemmelse med de datoer og vilkår som fastsettes av kredittgiveren. Dersom disse ikke er kjent, skal det forutsettes at renter betales sammen med tilbakebetalingene av kreditt, og at et gebyr som ikke er renter i form av et engangsbetaling, betales ved inngåelsen av kredittavtalen. Det skal i slike tilfeller også fastsettes at gebyrer som ikke er renter, betales i form av flere betalinger med regelmessige mellomrom fra datoen for den første tilbakebetalingen av kreditt, og dersom beløpet for slike tilbakebetalinger er ukjent, skal betalingene forutsettes å være like store. Videre skal det forutsettes at den endelige betalingen fra kunden innfrir det utestående i form av kreditt, renter og eventuelle andre kredittkostnader.
8. Hvis det ikke er avtalt en øvre grense for kreditten, anses grensen for å være 15 000 kroner.
9. Hvis det i en begrenset periode eller for et begrenset beløp tilbys forskjellige nominelle renter og kredittkostnader, skal den nominelle renten og kredittkostnadene forutsettes å være de høyest mulige i hele kredittavtalens løpetid.
10. Hvis det i kredittavtalen er avtalt en fast nominell rente i den første perioden og at det ved utløpet av denne perioden skal fastsettes en ny nominell rente som deretter med jevne mellomrom endres i forhold til en avtalt referansesats,

skal det forutsettes at nominell rente etter utløpet av første periode, er den samme som nominell rente på tidspunktet for beregningen av effektiv rente basert på verdien av den avtalte referansesats på det aktuelle tidspunktet.

§ 1- 5 Definisjon av effektiv rente for boliglån

(1) Ved boliglån menes med effektiv rente, jf. finansavtaleloven § 1-7 femte ledd, kredittkostnadene uttrykt i prosent per år av kredittbeløpet, beregnet i samsvar med en matematisk formel som fremgår av annet ledd og på grunnlag av forutsetninger som nevnt i tredje og fjerde ledd. For øvrig gjelder følgende ved beregning av effektiv rente:

1. Kostnadene ved å åpne og forvalte en særskilt konto og ved å bruke et betalingsmiddel for både transaksjoner og utnyttelse av kredittmuligheten samt andre kostnader knyttet til betalingstransaksjoner skal innregnes i kundens samlede kredittkostnader når åpning eller forvaltning av en konto er obligatorisk for å oppnå kreditten eller for å oppnå den på de markedsførte vilkårene.
2. Beregningen av effektiv rente skal baseres på den forutsetning at kredittavtalen forblir gyldig i det avtalte tidsrommet, og at kredittgiveren og kunden oppfyller sine forpliktelser etter vilkårene og fristene i kredittavtalen.
3. Når det gjelder kredittavtaler som inneholder vilkår som tillater variasjoner i lånerenten og, der det er relevant, i omkostningene som inngår i effektiv rente, men som det ikke er mulig å beregne på beregningstidspunktet, skal effektiv rente beregnes ut fra den forutsetningen at lånerenten og andre omkostninger er faste i forhold til det nivået som ble fastsatt da avtalen ble inngått.
4. Når det gjelder kredittavtaler der en fast lånerente avtales i forbindelse med den innledende perioden på minst fem år, som avsluttes med en forhandling om lånerenten for å avtale en ny fast rente for en ytterligere periode, skal beregningen av den ytterligere, illustrerende effektiv rente som angis i standardisert kredittopplysnings skjema til bruk ved boliglån, jf. § 3-11 første ledd, bare omfatte den opprinnelige perioden med fast rente og baseres på en forutsetning om at den utestående kapitalen tilbakebetales ved utgangen av perioden med fast lånerente.

(2) Effektiv rente skal beregnes i samsvar med følgende matematiske formel, som på årsbasis setter likhetstegn mellom samlet nåverdi av benyttede kredittmuligheter og samlet nåverdi av tilbakebetalinger og betaling av kredittkostnader:

$$S = \sum_{k=1}^n A_k (1 + X)^{-t_k},$$

Tegnforklaring:

X	Effektiv rente
m	Tallet som tilsvarende siste utnyttelse av kredittmuligheten
k	Tallet som tilsvarende en utnyttelse av kredittmuligheten slik at $1 \leq k \leq m$

C_k	Beløpet for utnyttelse av kredittmuligheten k
t_k	Tidsintervallet, uttrykt i år eller brøkdeler av et år, mellom tidspunktet for første utnyttelse av kredittmuligheten og tidspunktet for hver senere utnyttelse av kredittmuligheten, slik at $t_1 = 0$
m'	Nummeret på siste tilbakebetaling eller siste kostnadsbetaling
l	Tallet som tilsvarer en tilbakebetaling eller en betaling av omkostninger
D_1	Beløpet for en tilbakebetaling eller en betaling av omkostninger
S_1	Tidsintervallet, uttrykt i år eller brøkdeler av et år, mellom tidspunktet for første utnyttelse av kredittmuligheten og tidspunktet for hver senere tilbakebetaling eller betaling av omkostninger

(3) Ved bruk av formelen i annet ledd skal det tas hensyn til følgende:

1. Beløpene som betales av begge parter på forskjellige tidspunkter, skal ikke nødvendigvis være like store, og skal heller ikke nødvendigvis betales med like store tidsintervaller.
2. Starttidspunktet er tidspunktet for den første utnyttelsen av kredittmuligheten.
3. Tidsintervallene mellom tidspunktene i beregningen skal uttrykkes i år eller brøkdeler av et år. Et år forutsettes å ha 365 dager (eller 366 dager for skuddår), 52 uker eller tolv like lange måneder. En slik måned forutsettes å ha 30,41666 dager (dvs. 365/12) uansett om det dreier seg om et skuddår eller ikke. Dersom tidsintervallene mellom tidspunktene i beregningen ikke kan uttrykkes som et helt antall uker, måneder eller år, skal intervallene uttrykkes som et helt antall av en av disse periodene kombinert med et antall dager. Dersom dager anvendes, skal
  - a. hver dag medregnes, herunder helger og ferier,
  - b. like lange perioder og deretter dager medregnes tilbake til datoen for den første utnyttelsen av kredittmuligheten,
  - c. lengden av en periode av dager beregnes uten den første dagen og med den siste dagen, og skal uttrykkes i år ved at denne perioden divideres med antall dager (365 eller 366 dager) i hele året, regnet tilbake fra den siste dagen til samme dag i det foregående året.
4. Resultatet av beregningen skal uttrykkes med en nøyaktighet på minst én desimal. Dersom tallet til den etterfølgende desimalen er høyere enn eller lik 5, skal tallet til den foregående desimalen forhøyes med 1.
5. Ligningen kan skrives om ved hjelp av en enkelt sum og begrepet strømmer (A_k), som vil være positive eller negative, med andre ord, enten betalt eller mottatt i løpet av tidsrommene 1-n, uttrykt i år, det vil si:

$$\sum_{k=1}^m C_k (1 + X)^{-t_k} = \sum_{l=1}^{m'} D_l (1 + X)^{-S_l}$$

S er her den nåværende saldoen av strømmene. Dersom målet er å opprettholde strømmenes likeverdighet, vil verdien være lik null.

(4) Dersom det er relevant, skal dessuten følgende forutsetninger benyttes ved beregning av effektiv rente:

1. Dersom en kredittavtale gir kunden frihet til å utnytte en kredittmulighet, skal det samlede kredittbeløpet anses for å være utnyttet umiddelbart og fullt ut.
2. Dersom en kredittavtale gir mulighet til å utnytte en kredittmulighet på ulike måter og med ulike omkostninger eller lånerenter, skal det samlede kredittbeløpet anses for å være utnyttet til høyeste omkostning og lånerente som er anvendt på den mest vanlige ordningen for utnyttelse av kredittmuligheten for denne typen kredittavtale.
3. Dersom en kredittavtale generelt gir kunden frihet til å utnytte en kredittmulighet, men på en slik måte at kredittmuligheten pålegger en begrensning med hensyn til kredittbeløp og periode, skal kredittbeløpet anses for å være utnyttet på den tidligste datoen fastsatt i kredittavtalen og i samsvar med nevnte begrensninger for utnyttelse av kredittmuligheten.
4. Dersom ulike lånerenter og omkostninger blir tilbudt i en begrenset periode eller for et begrenset beløp, skal den høyeste lånerenten og de høyeste omkostningene anses for å være lånerenten og omkostningene i hele kredittavtalens løpetid.
5. Dersom det i kredittavtaler er avtalt en fast lånerente i den første perioden, og det ved utløpet av denne perioden skal fastsettes en ny lånerente som deretter jevnlig justeres i samsvar med en avtalt indikator eller intern referanserente, skal beregningen av effektiv rente baseres på forutsetningen om at lånerenten ved utløpet av perioden for den faste lånerenten er den samme som på tidspunktet for beregning av effektiv rente, basert på verdien av den avtalte indikatoren eller interne referanserenten på dette tidspunktet, men ikke er lavere enn den faste lånerenten.
6. Dersom den relevante øvre grensen for kreditten ennå ikke er avtalt, skal den forutsettes å være 1 700 000 kroner. Når det gjelder kredittavtaler som er verken betingede forpliktelser eller garantier, og hvis formål ikke er å erverve eller beholde retten til fast eiendom eller grunn, kontokreditter, debetkort med betalingsutsettelse eller kredittkort, forutsettes denne øvre grensen å være 150 000 kroner.
7. For andre kredittavtaler enn avtaler om kontokreditter, mellomfinansiering, kredittavtaler basert på verdiandel, betingede forpliktelser eller garantier og tidsbegrensede kredittavtaler som nevnt i forutsetningene fastsatt i nr. 9 til 13 gjelder følgende:
  - a. Dersom datoen eller beløpet for en tilbakebetaling av kapital som kunden skal foreta, ikke kan fastslås, skal det forutsettes at tilbakebetaling skjer på den tidligste av de datoene som er fastsatt i kredittavtalen, og med det laveste beløpet som avtalen gir adgang til.

- b. Dersom tidsintervallet mellom tidspunktet for første utnyttelse av kredittmuligheten og tidspunktet for den første innbetalingen som kunden skal foreta, ikke kan fastslås, skal det forutsettes at det er det korteste tidsintervallet.
- 8. Dersom datoen eller beløpet for en innbetaling som kunden skal foreta, ikke kan fastslås på grunnlag av kredittavtalen eller forutsetningene fastsatt i nr. 7 til 13, forutsettes det at betalingen skjer i samsvar med de datoene og på de vilkårene som kreves av kredittgiveren. Når disse er ukjente, skal
  - a. renter betales sammen med tilbakebetalingene av kapitalen,
  - b. gebyrer som ikke er rente, uttrykt som et engangsbeløp, betales på datoen for inngåelse av kredittavtalen,
  - c. gebyrer som ikke er rente, uttrykt som flere innbetalinger, betales med regelmessige mellomrom som starter på tidspunktet for første tilbakebetaling av kapital, og dersom beløpet for slike betalinger ikke er kjent, forutsettes det at innbetalingene er like store,
  - d. siste innbetaling innebærer at resterende kapital, renter og eventuelle andre omkostninger innfris.
- 9. Ved kontokredittordninger skal det samlede kredittbeløpet anses for å være utnyttet fullt ut og for hele kredittavtalens løpetid. Dersom kontokredittordningens varighet ikke er kjent, skal effektiv rente beregnes ut fra forutsetningen om at kredittens løpetid er tre måneder.
- 10. Ved mellomfinansiering skal det samlede kredittbeløpet anses for å være utnyttet fullt ut og for hele kredittavtalens løpetid. Dersom kredittavtalens løpetid ikke er kjent, skal effektiv rente beregnes ut fra forutsetningen om at kredittens løpetid er tolv måneder.
- 11. For andre former for tidsbegrensede kredittavtaler enn en kontokredittordning og mellomfinansiering, skal det forutsettes at
  - a. kreditten i forbindelse med kredittavtaler hvis formål er å erverve eller beholde rettigheter til fast eiendom, gis for en periode på 20 år regnet fra datoen for første gangs utnyttelse av kredittmuligheten, og at kundens siste innbetaling innebærer at resterende kapital, renter og eventuelle andre omkostninger innfris; i forbindelse med kredittavtaler hvis formål ikke er å erverve eller beholde rettigheter i fast eiendom, eller som utnyttes gjennom debetkort med betalingsutsettelse eller kredittkort, skal denne perioden være ett år,
  - b. kapitalen tilbakebetales av kunden i like store månedlige innbetalinger, som starter én måned etter datoen for første gangs utnyttelse av kredittmuligheten. I tilfeller der kapitalen må tilbakebetales i sin helhet i form av en engangsinnbetaling innenfor hver enkelt betalingsperiode, skal imidlertid kundens etterfølgende utnyttelse av kredittmuligheten og tilbakebetalinger av hele kapitalen forutsettes å finne sted i en periode på ett år. Renter og andre omkostninger skal pålegges i samsvar med disse utnyttelsene

av kredittmuligheten og tilbakebetalingene av kapital og slik det er fastsatt i kredittavtalen.

I nr. 11 menes med «tidsubegrenset kredittavtale» en kredittavtale uten fastsatt løpetid, herunder kreditter som må tilbakebetales fullt ut innen eller etter en viss periode, men som kan utnyttes på nytt etter tilbakebetalingen.

12. Når det gjelder betingede forpliktelser eller garantier, skal det samlede kredittbeløpet anses for å være utnyttet fullt ut som ett enkelt beløp ved det som inntreffer først av den seneste tillatte datoen for utnyttelse etter den kredittavtalen som eventuelt ligger til grunn for den betingede forpliktelsen eller garantien, eller utløpet av den første perioden før forlengelsen av avtalen dersom det gjelder en kredittavtale som forlenges.
13. Når det gjelder kredittavtaler basert på verdiandel, skal forbrukernes betalinger anses å finne sted på den eller de seneste datoene som er tillatt etter kredittavtalen. Prosentvise økninger i verdien av den faste eiendommen som sikrer kredittavtalen som er basert på verdiandel, og prosentsatsen for eventuelle inflasjonsindekser som er omhandlet i avtalen, skal forutsettes å være en prosentsats som er lik den høyeste verdien av enten sentralbankens gjeldende prosentsats for inflasjonsmålet eller inflasjonsnivået i den medlemsstaten der den faste eiendommen ligger på tidspunktet for inngåelsen av kredittavtalen, eller 0 prosent dersom disse prosentsatsene er negative.

Kapittel 2. Regler til gjennomføring av finansavtaleloven kapittel 2 om betalingsoppgjør

§ 2-1 Tap og gevinst ved førtidig tilbakebetaling av fastrentekreditt

(1) Reglene i denne paragrafen gjelder for avtale om fastrentekreditt som nevnt i finansavtaleloven § 2-10 første ledd første punktum mellom en kredittlyter og en kredittkunde som er forbruker.

(2) Ved førtidig betaling av kreditt der rentesatsen, gebyrer og andre kostnader er bundet for hele kredittens løpetid, eller hvor slikt vederlag bare kan reguleres på bestemte tidspunkter fastsatt i kredittavtalen, og det er avtalt at kredittlyteren skal ha rett til å kreve eventuelt rentetap eller tap av andre former for vederlag dekket av kredittkunden, jf. finansavtaleloven § 2-10, gjelder følgende:

1. Differansen på innfrielsestidspunktet mellom den avtalte renten og den renten kredittlyteren tilbyr for tilsvarende kreditt, skal legges til grunn ved beregning av kredittlyterens tap eller gevinst ved førtidig innfrielse. Renten for en periode som er lik den gjenstående bindingstiden, beregnes ved å ta det veide gjennomsnittet av renten for to tilsvarende lån med en kortere og lengre rentebindingstid som ligger nærmest gjenværende bindingstid på lånet som innfris. Dersom kredittlyteren ikke tilbyr kreditt som kan brukes i beregningen, brukes renten på den statsobligasjonen som har løpetid som ligger nærmest kredittens gjenværende løpetid på innfrielsestidspunktet, med tillegg av rentedifferansen som eksisterte mellom opptatt kreditt og statsobligasjonsrenten på det tidspunkt kreditten ble

gitt. Kredittyterens tap eller gevinst skal beregnes for gjenværende bindingstid. Kontantstrømmene skal neddiskonteres til nåverdi med renten for den gjenstående bindingstid, etter samme fremgangsmåte som ovenfor.

2. Retten til godskriving av rentegevinst etter nr. 1 kan fravikes i avtalen. Kredittkunden skal i så fall opplyses skriftlig om dette før avtalen inngås, jf. finansavtaleloven § 2-10 annet ledd. I tilfeller der det følger av avtalen at kredittkunden skal godskrives rentegevinst beregnet på en måte som gir lavere utbetaling enn etter denne forskriften, skal det før avtalen gis skriftlige opplysninger om beregningsmåten. Opplysninger om beregningsmåten skal dessuten inntas i avtalen.

Kapittel 3. Regler til gjennomføring av finansavtaleloven kapittel 3 om finansielle tjenester

§ 3-1 Urimelig handelspraksis

Markedsføring som er i strid med reglene i §§ 3-2 til 3-4 i forskriften, regnes som urimelig handelspraksis etter markedsføringsloven § 6.

§ 3-2 Forbud mot markedsføring ved dørsalg

Kredittavtaler skal ikke markedsføres ved dørsalg.

§ 3-3 Markedsføring av tilleggsfordeler (tilgift)

Ved markedsføring av kredittavtaler der det tilbys tilleggsfordeler, kan omtalen av tilleggsfordelen ikke gis en mer fremtredende plass eller eksponering enn de opplysningene som skal inngå i markedsføringen etter § 3-4. En fordel som utelukkende gjelder kredittkostnadene eller vilkår for tilbakebetaling, omfattes ikke av første punktum.

§ 3-4 Opplysningsplikt ved markedsføring av kredittavtaler

(1) Enhver form for markedsføring av kredittavtaler skal inneholde opplysning om

1. kredittkostnadene, herunder effektiv rente med angivelse av kredittbeløp og kredittprofil
2. tilgjengelig kredittbeløp
3. avtalens varighet
4. eventuell kontantpris for varen eller tjenesten ved betalingsutsettelse
5. det totale beløpet for alle kostnader og gebyrer som kunden skal betale til tjenesteyteren
6. eventuelle avdrag, herunder avdragenes størrelse, antall og hyppighet
7. eventuelle vilkår om kjøp av gjeldsforsikring eller andre tilleggstjenester, dersom kostnadene ved slike tilleggstjenester ikke kan beregnes på forhånd
8. advarsel om eventuelle svingninger i valutakurser som kan påvirke beløpet som skal tilbakebetales
9. eventuell sikkerhet som kreves
10. kredittyterens identitet eller oppdragsforetaket eller annen utpekt representant.

(2) Opplysninger etter første ledd nr. 1 til 6 skal gis ved hjelp av et representativt eksempel og gjennomgående følge dette representative eksemplet. Finanstilsynet kan fastsette nærmere kriterier som skal benyttes i representative eksempler.

§ 3-5 *Forbud mot å fremheve visse opplysninger i markedsføringen*

(1) Ved markedsføring av kredittavtaler skal det ikke fremheves

1. hvor raskt kreditten kan disponeres
2. hvor raskt svar man kan forvente på en forespørsel om kreditt
3. at det er en lav terskel for å få kreditt
4. at det er en enkel søknadsprosess
5. at kreditten er lett tilgjengelig på andre måter
6. en annen rentesats på en mer fremtredende måte enn opplysninger om den effektive renten.

(2) Første ledd nr. 2 gjelder ikke boliglån.

(3) Første ledd er ikke til hinder for at det i markedsføringen opplyses om søknadsprosessen, behandlingstiden eller andre kredittvilkår som nevnt i første ledd såfremt opplysningene ikke gis en mer fremtredende plass eller eksponering enn de opplysningene som skal inngå i markedsføringen etter § 3-4.

§ 3-6 *Generelle opplysninger om boliglån*

Opplysninger om tjenesteyterens alminnelige vilkår for boliglån, jf. finansavtaleloven § 3-3 første ledd, skal omfatte opplysninger om

1. tjenesteyterens primære virksomhet, foretaksnavn og hovedkontorets geografiske adresse
2. kreditttype
3. effektiv rente og et illustrert eksempel som angir alle de antakelser som er lagt til grunn for beregningen av prosentsatsen, herunder det totale beløpet for alle kostnader og gebyrer mv. som kunden skal betale til tjenesteyteren
4. eventuelle avdrag, herunder avdragenes størrelse, antall og hyppighet
5. eventuelle vilkår om kjøp av gjeldsforsikring eller andre tilleggstjenester og om disse kan leveres av andre enn kredittbyteren
6. tydelig angivelse av en eventuell risiko for at kreditten ikke blir fullt nedbetalt selv om vilkår og betingelser i kredittavtalen er overholdt
7. eventuell sikkerhet som kreves
8. eventuell rett eller begrensning i partenes adgang til førtidig eller ensidig å avslutte avtaleforholdet og kostnader som eventuelt er avtalt at skal betales i denne sammenhengen, herunder ved bindingstid for innskudd og fastrentekreditt
9. avtalens varighet
10. eventuelle vilkår om en umiddelbar anvendelse av endringer i referanserentesatsen eller referansevekslingskursen og i tilfelle hvordan opplysninger om disse endringene vil bli gitt

11. eventuelt at det kan finnes også andre kostnader utenom betalinger til tjenesteyteren
12. eventuell utenlandsk valuta som kan benyttes i valutalån og en beskrivelse av konsekvensene for kunden av å inngå avtale om valutalån
13. risiko forbundet med å ikke overholde betalingsfrister, herunder gjeldende forsinkelsesrente og kostnader som kunden må betale ved mislighold.

§ 3-7 Opplysningsplikt ved formidling av kreditt

Ved formidling av kreditt skal oppdragsforetaket i markedsføring og dokumentasjon rettet til en forbruker, angi omfanget av sine fullmakter, herunder om oppdragsforetaket arbeider utelukkende med én eller flere kredittyttere eller som uavhengig megler.

§ 3-8 Representative betalingskontotjenestene og standardisert terminologi

Finanstilsynet kan fastsette en liste med standardiserte begreper og standardiserte definisjoner som nevnt i artikkel 3 i direktiv 2014/92/EU og iverksette tiltak for å oppfylle Norges forpliktelser etter artikkel 3 i direktiv 2014/92/EU og delegert kommisjonsforordning (EU) 2018/32.

§ 3-9 Standardisert gebyropplysningsskjema og forklarende ordliste

(1) I god tid før det inngås avtale om betalingskonto med en forbruker, skal betalingstjenesteyteren gi forbrukeren et skriftlig dokument med gebyropplysninger (standardisert gebyropplysningsskjema) som inneholder de standardiserte begrepene i listen over de mest representative betalingskontotjenestene fastsatt i samsvar med § 3-8, og dersom disse tjenestene tilbys av betalingstjenesteyteren, gebyret for hver av disse tjenestene. Et standardisert gebyropplysningsskjema skal

1. være et kortfattet og selvstendig dokument
2. presenteres og utformes slik at teksten er tydelig og lett å lese, med tilstrekkelig store, lesbare bokstaver
3. ikke være mindre forståelig dersom det opprinnelig ble fremstilt i farger, men skrives ut eller kopieres i svart og hvitt
4. skrives på det offisielle språket i den staten innenfor EØS der betalingskontoen blir tilbudt, eventuelt på et annet språk dersom forbrukeren og betalingstjenesteyteren har blitt enige om det
5. være korrekt, ikke villedende og uttrykt i betalingskontoens valuta, eventuelt i en annen valuta dersom forbrukeren og betalingstjenesteyteren har blitt enige om det
6. ha overskriften «dokument med gebyropplysninger» øverst på første side ved siden av et felles symbol for å skille dokumentet fra annen dokumentasjon
7. inneholde en erklæring om at det inneholder gebyrene for de mest representative betalingskontotjenestene, og at fullstendige opplysninger som skal framlegges før avtaleinngåelsen, og alle opplysningene i avtalen om alle tjenestene, er gitt i andre dokumenter.

(2) Dersom én eller flere av tjenestene blir tilbudt som en del av en pakke av betalingskontotjenester, skal et standardisert gebyropplysningsskjema angi gebyret

for hele pakken, hvilke og hvor mange tjenester som inngår i pakken, samt tilleggsgebyret for eventuelle tjenester ut over det antallet som omfattes av gebyret for pakken.

(3) Betalingstjenesteytere skal gi forbrukerne tilgang til en forklarende ordliste som minst inneholder de standardiserte begrepene fastsatt etter reglene i § 3-8 og definisjonene på disse.

(4) Betalingstjenesteytere skal påse at standardiserte gebyropplysninger og den forklarende ordlisten til enhver tid er tilgjengelig for forbrukerne. Dokumentene skal legges frem på en måte som er lett tilgjengelig, også for personer som ikke er kunder, om mulig i et elektronisk format på betalingsyterens nettsider og i lokaler som er tilgjengelige for forbrukerne hos betalingstjenesteyteren. Standardisert gebyropplysningsskjema skal på forespørsel fra forbrukeren utleveres vederlagsfritt i skriftlig dokument.

(5) Finanstilsynet fastsetter en teknisk standard for presentasjonsformatet som tjenesteyteren skal bruke, i samsvar med delegert kommisjonsforordning (EU) 2018/34.

§ 3-10 *Opplysninger til forbrukerne. Merkenavn*

(1) Betalingstjenesteytere skal i sine opplysninger om avtaler, kommersielle opplysninger og markedsføringsopplysninger til forbrukerne, der det er relevant, benytte de standardiserte begrepene fastsatt etter reglene i § 3-8.

Betalingstjenesteytere kan bruke merkenavn i standardisert gebyropplysningsskjema og i gebyroppgaven, jf. finansavtaleloven § 4-20, forutsatt at merkenavnene brukes som en sekundær betegnelse for disse tjenestene i tillegg til de standardiserte begrepene som er fastsatt etter reglene i § 3-8.

(2) Betalingstjenesteyterne kan bruke merkenavn som betegnelse på sine tjenester i sine opplysninger om avtaler, kommersielle opplysninger og markedsføringsopplysninger til forbrukerne forutsatt at de, der dette er relevant, klart og tydelig angir de tilsvarende standardiserte begrepene som er fastsatt etter reglene i § 3-8.

§ 3-11 *Standardisert kredittopplysningsskjema*

(1) Som standardisert kredittopplysningsskjema som etter finansavtaleloven § 3-35 første ledd bokstav a og annet ledd skal gis til kunden ved boliglån, skal skjemaet som er inntatt som vedlegg II til boliglåndirektivet (direktiv 2014/17/EU), benyttes.

(2) Som standardisert kredittopplysningsskjema som etter finansavtaleloven § 3-35 første ledd bokstav b og annet ledd skal gis til kunden ved brukskontokreditt, refinansiering og kredittavtaler som samvirkeforetak tilbyr egne medlemmer på særskilte vilkår, skal skjemaet som er inntatt som vedlegg III til forbrukerkredittdirektivet (direktiv 2008/48/EF), benyttes.

(3) Som standardisert kredittopplysningsskjema som etter finansavtaleloven § 3-35 første ledd bokstav c og annet ledd skal gis til kunden ved kredittavtaler som ikke er omfattet av finansavtaleloven § 3-35 første ledd bokstav a eller b, skal

skjemaet som er inntatt som vedlegg II til forbrukerkredittdirektivet (direktiv 2008/48/EF), benyttes.

§ 3-12 *Angrerett*

Ved avtaler der forbrukeren har angrerett etter finansavtaleloven § 3-41, skal forbrukeren motta et standardisert skjema for bruk av angrerett ved salg av finansielle tjenester (angreskjema for finansielle tjenester). Skjemaet fastsettes av Forbrukertilsynet.

§ 3-13 *Ansvar for tap ved misbruk av elektronisk signatur*

For at en elektronisk signatur skal kunne anses som tilstrekkelig sikker etter finansavtaleloven § 3-20 femte ledd bokstav c, må sikkerhetsløsningen som benyttes, minst tilsvare sikkerhetsnivået «høyt» til et elektronisk identifikasjonsmiddel, herunder de tekniske minstespesifikasjonene, minstestandardene og minstekravene for fremgangsmåter som er fastsatt i medhold av forordning (EU) nr. 910/2014 om elektronisk identifikasjon og tillitstjenester for elektroniske transaksjoner i det indre marked artikkel 8 nr. 3 bokstav c.

§ 3-14 *Behandling av tvister i klageorgan*

(1) Et klageorgan som er godkjent etter lov om klageorganer for forbrukersaker § 3, anses uten forutgående søknad som godkjent klageorgan for behandling av tvister etter finansavtaleloven § 3-54, forutsatt at klageorganet i sine vedtekter har angitt hvilke kunder og tjenesteytere som kan bringe sak inn for klageorganet. Andre klageorganer kan godkjennes etter søknad til Justis- og beredskapsdepartementet.

(2) Når ikke noe annet følger av lov eller forskrift, gjelder reglene i eller i medhold av lov om klageorganer for forbrukersaker kapittel 1 til 4 og § 26 tilsvarende så langt de passer for klageorganets virksomhet.

(3) Klageorganet kan oppfylle sine rapporterings-, opplysnings- og informasjonsforpliktelser til det offentlige ved innarbeidelse i, eller som vedlegg til, oppfyllelsen av de tilsvarende forpliktelsene for virksomhet som er omfattet av lov om klageorgan for forbrukersaker.

(4) Lov om klageorganer for forbrukersaker § 26 første ledd første punktum er ikke til hinder for tvangfullbyrdelse etter tvangfullbyrdelsesloven eller midlertidig sikring etter tvisteloven.

§ 3-15 *Tilsyn*

(1) Bestemmelsene gitt i eller i medhold av finanstilsynsloven § 7 første til tredje ledd gjelder så langt de passer tilsvarende for ansatte i Forbrukertilsynet og medlemmer av Markedsrådet, jf. finansavtaleloven § 3-55 tredje ledd.

(2) Finanstilsynsloven § 7 fjerde til syvende ledd gjelder for ansatte i Forbrukertilsynet og medlemmer av Markedsrådet så langt disse kan føre tilsyn med virksomhet som nevnt i finanstilsynsloven § 1 første ledd.

(3) Kompetansen som ellers tilhører Finanstilsynsdirektøren i forskrift 15. september 2006 nr. 1067 om forbud mot handel i aksjer mv. og rapporteringsplikt for handel i finansielle instrumenter for tjenestemenn i Finanstilsynet §§ 2 til 4,

1. utøves av Forbrukertilsynets direktør for ansatte i Forbrukertilsynet som fører tilsyn som nevnt i første ledd
2. utøves av Markedsrådets leder for medlemmer av Markedsrådet som fører tilsyn som nevnt i første ledd.

(4) Finanstilsynsloven § 7 åttende ledd gjelder ikke for Forbrukertilsynet eller Markedsrådet.

Kapittel 4. Regler til gjennomføring av finansavtaleloven kapittel 4 om kontoavtaler og betalingsoppgjør

§ 4-1 Vilkår om fullmaktjenester

(1) Fullmaktforetakets plikter etter finansavtaleloven § 4-16 tredje ledd skal utøves i samsvar med reglene i forskrift om systemer for betalingstjenester § 6 bokstav e og § 7 bokstav c.

(2) Fullmaktforetakets plikter etter finansavtaleloven § 4-16 fjerde ledd skal utøves i samsvar med forskrift om systemer for betalingstjenester § 6 bokstav f og g samt § 7 bokstav e og f.

(3) Betalingsfullmektigens plikter etter finansavtaleloven § 4-17 skal utøves i samsvar med forskrift om systemer for betalingstjenester § 6 bokstav a, b og h.

(4) Opplysningsfullmektigens plikter etter finansavtaleloven § 4-18 skal utøves i samsvar med forskrift om systemer for betalingstjenester § 7 bokstav d.

§ 4-2 Kompetanse til å inngå avtale på vegne av mindreårige under barnevernets omsorg

(1) Den kommunale barnevernstjenesten kan inngå kontoavtale og avtale om betalingstjenester for en mindreårig som det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse for etter barnevernsloven dersom dette er i den mindreåriges interesse. Avtalen inngås i den mindreåriges navn og kan inngås for midler som den mindreårige har rett til å disponere over etter reglene i vergemålsloven. Den kommunale barnevernstjenesten kan også gi den mindreårige disposisjonsrett over kontoen som det er inngått avtale om, for midler som nevnt i annet punktum.

(2) På de vilkår som følger av første ledd, kan den kommunale barnevernstjenesten gi fosterforeldrene eller barnevernsinstitusjon der den mindreårige har opphold, fullmakt til å inngå avtale som nevnt i første ledd på vegne av den mindreårige.

(3) Avtale som nevnt i første ledd kan frem til den mindreårige fyller 18 år, bare sies opp av den kommunale barnevernstjenesten, av verge som er oppnevnt for den mindreårige hvis dette omfattes av vergens mandat, av statsforvalteren og av den mindreårige selv hvis han eller hun har fylt 15 år. Er avtalen inngått av fosterforeldrene etter annet ledd, kan også disse si opp avtalen. Avtalen kan bare sies opp dersom dette er i den mindreåriges interesse.

(4) Vergemålsloven § 17 fjerde og femte ledd gjelder tilsvarende ved avtaleinngåelse og oppsigelse som nevnt i første til tredje ledd.

(5) Den kommunale barnevernstjenesten kan for tjenester det er inngått avtale om etter første og annet ledd, bestemme at tjenesteyterens opplysningsplikt etter finansavtaleloven overfor den mindreårige kunden skal oppfylles ved at opplysningene også gis til den som har eller utøver omsorgen for den mindreårige kunden i foreldrenes sted etter regler i barnevernsloven.

Kapittel 5. Regler til gjennomføring av finansavtaleloven kapittel 5 om kredittavtaler

§ 5-1 Kredittvurdering

(1) Når kredittyteren innhenter opplysninger fra kunden som grunnlag for kredittvurderingen, skal kredittyteren angi hvilke opplysninger kunden skal gi, og fristen for å gi opplysningene. Fristen for å gi opplysningene skal være rimelig. Kredittyteren skal ikke be om mer omfattende opplysninger enn det som er nødvendig for å gjennomføre kredittvurderingen.

(2) Kredittyteren skal på forsvarlig vis kontrollere opplysningene som ligger til grunn for kredittvurderingen.

(3) Kredittyteren skal følge relevante og anerkjente standarder ved verdivurdering av fast eiendom som stilles som sikkerhet for lån. Foretar en tredjepart verdivurderingen, skal kredittyteren gjøre det som med rimelighet kan forventes for å sikre at standardene etterleves. Kredittyteren skal sikre at den som utfører verdivurderingen, har nødvendig kompetanse og er uavhengig av kredittvurderingen. Kredittyteren skal ha dokumentasjon for verdivurderingen i et skriftlig dokument.

(4) Når kredittyteren informerer kunden om resultatet av kredittvurderingen, skal resultatet klassifiseres og presenteres på følgende måte:

1. grønn kategori: risikoen for at kunden ikke overholder sine forpliktelser etter avtalen, er vurdert som liten, samtidig som at kunden antas godt å kunne håndtere en vesentlig økning av renten
2. gul kategori: risikoen for at kunden ikke kan overholde sine forpliktelser etter avtalen, er vurdert som liten eller akseptabel, samtidig som at kunden antas å kunne håndtere en vesentlig økning av renten, eventuelt med moderate økonomiske omdisponeringer
3. rød kategori: risikoen for at kunden ikke kan overholde sine forpliktelser etter avtalen, er vurdert som ikke akseptabel, eller kunden antas å ikke kunne håndtere en vesentlig økning av renten, eventuelt ikke uten vesentlige økonomiske omdisponeringer.

Finanstilsynet kan fastsette en teknisk standard for presentasjonsformatet som kredittyteren skal bruke.

(5) Som vesentlig økning av renten etter fjerde ledd regnes en renteøkning på fem prosentpoeng.

(6) Fjerde og femte ledd gjelder ikke for kredittavtale der en kommune er kredittøyer.

§ 5-2 Krav til egenkapital ved kjøp på kreditt i forbrukerforhold

(1) Ved kjøp på kreditt i forbrukerforhold gjelder følgende regler når varens kontantpris overstiger 20 prosent av folketrygdens grunnbeløp, og kreditten gis for mer enn 30 dager regnet fra utløpet av leveringsmåneden:

1. Beløpet som kjøperen skal betale kontant (kontantinnsatsen), skal utgjøre minst 35 prosent av varens kontantpris.
2. Kontantinnsatsen kan ikke gjøres opp ved kreditt som kjøperen får av selgeren eller av en annen på grunnlag av avtale med selgeren.
3. Eventuell innbyttegjenstand etter vanlig omsetningsverdi kan nyttes til hel eller delvis dekning av kontantinnsatsen.

(2) Første ledd gjelder ikke for kontokjøp og heller ikke for bøker og byggesett til ferdighus.

Kapittel 6. Regler til gjennomføring av finansavtaleloven kapittel 6 om kausjon

§ 6-1 Kredittvurdering ved kausjonsavtaler

Reglene i § 5-1 gjelder tilsvarende for kausjonsavtaler, herunder ved kredittvurdering av kausjonisten.

Kapittel 7. Ikrafttredelse

§ 7-1 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft xxx.